

סטינוגרמהסודי ביותר

פ ר ט י - כ ל
 ישיבת ועדת השרים לענייני בטחון
 כ"ה בכסלו תשכ"ח - 27.12.67

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר
 א. אבן (עד סעיף ב/54)
 י. אלון
 ז. ארן
 מ. בגין
 י. ברזילי
 י. גלילי
 מ. דיין
 ז. ורהפטיג
 י. ספיר
 פ. ספיר (עד סעיף ב/54)
 מ. קול
 ח.מ. שפירא
 י.ש. שפירא
 א. ששון

י. עוזאי - מזכירת הממשלה
 י. הרצוג - מנכ"ל משרד ראש הממשלה
 [REDACTED]
 אל"מ ב. פלד - סגן מפקד חיל האוויר (בסעיף ב/54)
 פ. קופל - המפקח הכללי של המשטרה (בסעיף ב/56)

סדר היום: ב/50. פרסומים בעתונות על דיוני ועדת השרים לענייני בטחון עמ' 2
 ב/51. סקירה עמ' 12
 ב/52. חילופי שבויים עמ' 16
 ב/53. פינוי האניות התקועות בתעלת סואץ עמ' 30
 ב/54. שדה התעופה אופיר עמ' 31
 ב/55. מתן רשות לערביי הגדה המערבית ועזה לצאת לעבודה בארצות אחרות עמ' 36
 ב/56. בטחון פנים עמ' 28

(רשמה ש. יפה)

ב/50. פרסומים בעתונות על דיוני ועדת השרים לענייני בטחון

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

בעתוני הבוקר מאתמול ובעתון "הארץ" מהיום, פורסמו דברים, שעד עתה לא הגיעו לפרסום. המדובר בועדת השרים לענייני בטחון. הוסיף רשמיות דיווח "שמות הנוי" מחולת רמזת עד רחלכו ורזי ומחומר "שם של

הדיונים שהתנהלו כאן. בכדי לא לעבור על החוק - הציגו אתה דברים כהתעצויות עם ראש הממשלה.

כיוון שהגענו לכך, אני מציע להחליט: או שיורשה לכל אחד מהשרים לנאום את הנאום שהצמיע כאן, למען לא יסולפו דבריו בציבור ולהסביר עמדתו באסיפה פומבית, ולא יוצג כפי שצננים להציגו בכתבות המתפרסמות בעתונות, או שתפסק ההדלפה מהדיונים הנערכים כאן.

המצב עתה כזה, שאנו מתחילים לחזור למצב שהיה לפני פרוץ מלחמת ששת הימים. באותו הזמן היו פרסומים מסולפים על דיוני הממשלה ודובר שם על המוותרים והמהססים ועל אלה שאינם מוותרים ורוצים מיד במלחמה.

אותו הענין חוזר שוב בעתונות ואני רוצה שיינקטו אמצעים חוקיים כדי למנוע את הדבר הזה. באם לא ייעשה דבר, אבקש להחליט כאן, שכל השרים חופשיים לומר את אשר הם חושבים לנחוץ, בפומבי.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אבקש מראש הממשלה להורות לפרסם קומוניקט לגבי מה שפורסם היום בעתון "הארץ". נוקטים שם בשמות השרים - מי מהם קיצוני בענין הויתורים ומי אינו קיצוני. היות ואני חושב, שהדבר שאני מציע הינו הקיצוני ביותר שעשויה מדינת ישראל לקבל אי פעם (ואיני מציע להכניס זאת לקומוניקט), לכן איני מסכים לסטיגמה זו המהלכת בארץ, שאני הקיצוני בויתורים.

את הדברים הללו השמעתי כאדם הקרוב לנפשו. קיימת אפשרות, שאני עצמי אפרסם קומוניקט ובו אומר כל מה שאני חושב על ענין זה, כפי שעושים המכסימליסטים שלנו, כאשר כל אחד מהם מדבר 5-6 פעמים בציבור ואומר כל מה שהוא רוצה לומר. נזהרתי מלעשות זאת, כי זה מסייע לאויב. אבל איני רוצה להתהלך עם כותרת זו שהודבקה לי. ולכן, בפני ברירה אחת בלבד - או שיפורסם קומוניקט מטעם משרד ראש הממשלה, בשם הישיבה הזאת, או שאקח לעצמי רשות לפרסם, לקראת שבת, קומוניקט בו אסביר מה אני חושב ומה אני מציע בענין זה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אולי ניתן לנו לברר מיהו שמסר דו"ח בלתי מפורט זה, בו פורטו רק אותם דברים הנוגעים לאנשים מסוימים בנושא שרותי נמל מאוחדים?

שר החוץ א. אבן:

היו, כמובן, הדים רבים למה שפורסם בעתונות. כל עתוני העולם פנו לשאול על הענין של סיווג השרים, שפורסם ב"ידיעות אחרונות". פניתי למערכת ומשם ענו לי, שאינם יכולים לעשות בענין זה דבר. ישנו, כנראה, אדם שצמו נקדימון והוא מתהלך וטוען, שדיבר אתו איש רם מעלה, שהשתתף בהתעצויות אלה והוא סיווג אותנו כפי שסיווג ופירסם הודעה אתמול, כפי שפירסם. אני שולל כל הרעיון, כאילו הביקור בושינגטון נסב על ענין זה. עד כאן היה שולחן זה מחוסן בפני חשיפה. הבעיה היא, אם מוצדק על פי החוק לפרסם דברים באיצטלה של התעצויות. אם כן, אזי ההגנה המשפטית אינה קיימת ועלינו לדעת לבלום פינו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני חושש, שאנו מחסלים אפשרות קיום הישיבה בגלל העניין הזה.

לשר החינוך - אני יודע שאפשר להיות מושמץ על ידי עתון "הארץ" ולהתקיים - ואני יכול להעיד על כך מנסיוני.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

רבותי, הפרסומים שהיו אתמול ב"ידיעות אחרונות", ב"מעריב" ויותר מזה ב"הארץ", אין לי ספק, במידה שאני מתמצא במטריה זו, שהם מהווים עבירה פלילית חמורה, לפי החוק הקיים במדינה: חוק בטחון המדינה.

נכון הדבר, ששום פעולה בעניין זה לא יכולה להיעשות, אלא על ידי היועץ המשפטי לממשלה.

אני כשלעצמי בעד זה, אם רוצים בכלל לקיים ועדת שרים לענייני בטחון - ואין זה קשור כלל בעניין שנ"מ. שם מדובר בישיבת ממשלה והיום אין זו עבירה פלילית לפרסם את אשר נאמר בישיבת הממשלה. עתה אנו משתדלים להעביר בכנסת חוק, שגם זו תיחשב עבירה פלילית, אמנם הרבה יותר קלה. אבל ועדת שרים לענייני בטחון - הדיונים הנערכים בה סודיים ופירושה הדבר, שניתן פרסום לידיעה סודית והעונש המקסימלי על עבירה כזו הוא 15 שנות מאסר.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני מסתפק בעשר שנות מאסר, במקרה זה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני מסתפק בשלוש שנים בלבד.

לכן, השאלה אינה בכך שנשפוך כאן לבנו, או שנעבור לסדר היום, כי עלינו לדעת, ישנן גם עבירות אחרות וגם עבירה של רצח, במידה ואין הרוצח מובא לדין - הרי הרצח מותר.

אם הממשלה או ועדת השרים רוצה בכך, צריכה להתקבל כאן החלטה, המבקשת מהיועץ המשפטי לממשלה, שיבדוק פרסומים אלה ויסיק את המסקנות, כפי שימצא לנכון.

איני רוצה להכתיב לו שום דבר, אבל זה המינימום שאנו יכולים לעשות, לדעתי; וזה גם המכסימום, כי אחרת, ועדת השרים לענייני בטחון חשופה לעתונות ואז מתעוררות השאלות שעורר שר החינוך והתרבות.

יתרה מזאת, כנראה שקיים בכל זאת פחד מהעתונות בין כמה וכמה מחשירים. עובדה היא, שמפרסמים עתה בספרים סודות צבאיים שלנו. אילו היה מפרסם זאת איזה יהודי חנווני, או סנדלר, או איכר, היה יושב כבר מזמן מאחורי הסורגים. אבל יהודי אשר פירסם סודות צבאיים, לפי דעת הרמטכ"ל, התקבל על ידי הרמטכ"ל לראיון. כוונתי כאן לזאב שיף, שהתקבל אצל הרמטכ"ל אחרי שדיבר אתי הרמטכ"ל על הצורך להגיש נגדו משפט פלילי. אחרי זאת אמרתי, שלא אחזור על התרגיל של "בול". אם הממשלה תחליט לפנות ליועץ המשפטי לממשלה, אני מוכן לעשות זאת, אבל על דעת עצמי - איני מוכן לנקוט בשום צעד שהוא.

הרמטכ"ל אמר, שיודיע לי מיד אם יציע נקיטת צעד כזה. הוא לא הודיע לי דבר, אך להשתוממות הרבה, אחרי השיחה אתי, מצא לנכון להתראיין על ידו. לדעתי, אין תעודת יושר טובה יותר לעתונאי מאשר קבלתו לראיון על ידי הרמטכ"ל.

שר הבטחון מ. דיין:

אני רוצה להציע שתי הצעות מעשיות ולומר דעתי בשאלה זו. אתחיל מהסוף: גם אני נדהמתי כאשר שמעתי בשעתו, ששיף כתב בספרו דברים כאלה. פניתי לראש הלשכה שלי, שיבדקו אפשרות ביטול זכותו להיות סופר צבאי, לאחר שהוא נוהג כך. העניין עתה בידיו של הרמטכ"ל ואי שם טבע הדבר. בתשובה לשאלתי נאמר לי, ששר המשפטים מטפל בשאלה הגדולה הקשורה בשיף ואז אמרתי: בבקשה - ומאז לא שמעתי דבר בעניין זה.

היות והרמטכ"ל עשה זאת - הראיון הזה הפתיע אותי ולו הייתי אני הרמטכ"ל, הייתי מבטל זכותו כסופר צבאי. כיצד הוא יכול להיות סופר צבאי, אם אינו נוהג לפי חוקי הבטחון של המדינה? זו ההערה שרציתי להשמיע.

נאמר כאן כאילו אתמול היתה הפעם הראשונה בה הופיעו דיוני ועדת השרים לענייני בטחון בעתונות. אך ביום ששי התפרסמה רשימה פלסטית מאד של יוסף חריף על הנושא בכללו, בעקבות סדרת הישיבות, בקשר אתי. בין השאר היו שם תיאורים כיצד הצעתי לגרש את הקאדי, את עבדול חמיד סייאח והנושא הזה סופר לו על ידי מישור. היו שם ציטוטים של בדיחות, פחות או יותר מוצלחות ועוד.

הרושם שלי היה, שיוסף חריף וצימוקי מקבלים דבריהם ממשרדים ממשלתיים, בהכוונה והשראה. איני מדבר על כתבה זו או אחרת, אלא על שני כתבים אלה, שבאופן מתמיד מדווחים מישיבות הממשלה וועדות השרים לענייני בטחון, מהנעשה מאחורי הקלעים - שיחות שאתה, אדוני ראש הממשלה, ושר החוץ ואני השתפנו בהן ואני קורא זאת אצלם לא פעם ולא שתיים. זה אינו יכול לצאת ממקום אחר, אלא ממשרד ממשלתי. איני יכול לומר מאיזה משרד זה יכול לצאת.

לכן: (א) אני תומך בהצעת שר המשפטים, שנחליט על כך, שבפרסומים מועדת השרים לענייני בטחון נעשית עבירה פלילית ויועמדו לדין אלה העושים זאת. גם ההדלפות מישיבות הממשלה, גם אם אין הן בגדר ועדת שרים לענייני בטחון, נראות לי לא פחות חמורות. עם כל אי האסתטיות שבדבר, כאשר מאזינים לטלפונים של שרים, אני מעדיף זאת על פני ממשלה שאינה ממשלה, מבחינה זו, כאשר אתה קורא זאת אחר כך בעתון. ראש הממשלה אמר, שכאשר פנה לבעלי מקצוע ושאל כיצד אפשר לברר מהיכן באות ההדלפות, אמרו לו שעל מנת לברר זאת, אחד האמצעים הוא האזנה לטלפונים של השרים. אני בעד זה שיעשו הכל כדי למנוע את ההדלפות.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

הרושם הוא שמאזינים כבר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ממה שידוע לי, איני יכול לקבוע בוודאות לחיוב או לשלילה. יתכן שמקשיבים.

שר הבטחון מ. דיין:

אני מעדיף שיקשיבו מאשר יצטוו, כי איכפת לי שמצטטים את אשר אני אומר בממשלה. כאשר מקשיבים לשיחותי בטלפון, לא איכפת לי הדבר.

לכן, אני מציע שנחליט: (א) להגיש תביעות מלאות על כל פרסום שהוא בניגוד לחוק, כולל דיוני ועדת השרים לענייני בטחון והתביעה תהיה נגד המדפיסים, המדליפים וכל מי שעוזר לכך. אך כאשר דנים בכך, אני בעד זה שנחליט לנקוט בכל האמצעים הדרושים, ללא כל הגבלה, על מנת להגיע למקורות המדליפים ולתכלית, כדי שהדבר הזה ייפסק.

אני מוכן להציע שכל ישיבות הממשלה דינן יהיה כדין ועדות שרים לענייני בטחון, כי עתה אפשר בכל שבוע לקרוא אצל צימוקי או חריף דו"ח מפורט על מה שאמר כל שר בממשלה. כיצד אנו יכולים להסכים לכך? אני מוכן להסכים לכל האמצעים שיביאו להפסקת ההדלפות הללו והצעותי אלה אני מביא להצבעה.

שר האוצר פ. ספיר:

אני יכול להצטרף לכל החלטה בעניין זה, ולו הקיצונית ביותר. אך בכל זאת ברצוני לשאול: מדוע רגשו כולם רק עתה? זה חודש או חודשיים שמתנהלת נגדי הסתה בעתונות, על ידי דוברים חשובים מאד, ממפלגות שונות, הטוענים שהסיפור על תקציב הבטחון, שהוא גדול ושגלל זה אנו צריכים לקבל מיהודים תרומות ולהגדיל את המסים - כל זה הינו בבחינת זיוף שהמצאתי אני. זה הביטוי האחרון שקראתי בעתון אחד, והפעם רציתי להגיש על העתון שפירסם זאת תביעה משפטית, אך שר המשפטים אמר לי, שאניח לעניין הזה. הסתה זו מתנהלת ביודעין והאינפורמציה הכוזבת מתקבלת ממשרדים ממשלתיים חשובים, וביניהם נמצאים אולי גם אותם משרדים, התובעים את התקציבים הללו.

היות ואיש אינו יכול לחשוד בי, שאני המפרסם את הדברים - הנה כתוב ב"ידיעות אחרונות" מיום אתמול, שאני בין אלה המוותרים. ב"הארץ" כתוב, שאני שייך למחססים ואני מקבל את הנוסח של נקדימון, אלא אני רוצה לומר רק זאת, שלא מקרה ראשון הוא ולא נושא אחד מופיע ברשימות אלה. במשך חודשיים אומרים שם, שעוד מעט יהפך לגבי העניין בכלל קרדום לחפור בו. לדעתי, העתונאי בר צריך ללכת לבית הסוהר על הדברים שכתב בעתון "שער", שהינו עתון חסר ערך, ובהם הלשין על יהדות ארצות הברית ובריטניה, שהיא נותנת כסף לרכישת נשק עבורנו. כי בגלל פרסום ידיעה כזאת עלולים לבטל שם את ה"טקס אגזמפשן".

אינני מתרגש מזה ולא צריך כל אחד להצהיר ולהשבע, שלא דיבר מעולם עם עתונאי על נושא ישיבות הממשלה והבטחון, אך זה אינו הדבר היחיד. לדעתי, יש לעניין זה קשר עם בטחון. אמנם, הדבר קשור עם ספיר ולא עם מישהו אחר, אבל אני רואה קשר לעניין זה עם בטחון. יום-יום ושבוע-שבוע זורמת אינפורמציה זו ולא ממני. לו אמרו לי שזה מותר, הייתי אוסר בכלל במשרדי מסירת אינפורמציה לעתונים מסויימים, ולא בגלל זה שהם מבקרים, אלא בגלל שהם משקרים ומסיתים.

בנושא זה, אני בעד כל החלטה שתתקבל כאן. העניין אינו מתחיל רק בכך, שפוגעים בזה או אחר. זה נוגע לכל היושבים סביב שולחן זה.

השר י. גלילי:

אתמוך בכל הצעה סבירה שתובא על ידי היועץ המשפטי בנושא זה ואבקש אותו לבחון אם בפרסומים של העת האחרונה, בין בעתונות ובין בספרים, ישנה עבירה על חוקי הבטחון של המדינה ולנקוט באמצעים משפטיים המתאימים לכך.

אך לזאת אני חייב להוסיף הערה, שאני חושב זאת לבלתי מוסרי באם נטיל כל האשמה בעתונאים בלבד וננקוט באמצעים רק כלפיהם ולא כלפי השרים המספקים להם את האינפורמציה הזאת.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מה שמותיהם של שרים אלה?

השר י. גלילי:

מדוע אתה שואל זאת?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

איני יודע מי השר שצמר זאת. אילו ידעתי, הייתי מציע להוציאו מהממשלה ולהעמידו למשפט. כאשר איני יודע מי הוא, איני יכול לעשות זאת - וזו שאלה רטורית.

השר י. גלילי:

זו לא היתה שאלה רטורית, שר המשפטים, כי אפשר להחליט על אמצעים, לפיהם אפשר לדעת מי מהשרים לא מדליף, אלא ממטיר כמו גשם, אחרי כל ישיבת ממשלה. האם העתונאים יודעים זאת מפי רוח הקודש? כאשר אני נפגש עם עורכי העתונים ומבקש להמנע מפרסום, הם טופחים על פני ואני יוצא מהם מבוייש.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אבל אתה הרי היית יושב ראש הועדה לענין זה?

השר י. גלילי:

הודעתי בממשלה, שאיני מקיים ישיבות הועדה ואיני מכהן עוד כיו"ר אותה הועדה. לא הודעתי זאת בממשלה, שמא ידליפו בעתונים, שהועדה למניעת הדלפות התפטרה. קיבלתי עלי תפקיד זה בשבוע הראשון להיותי חבר בממשלה, וכל חברי הממשלה הכשילו אותי בתפקידי זה.

אני בעד כל אמצעי משפטי בענין זה וילך פלוני לשבת בבית הסוהר. אך המחטיאים כאן הם השרים ואהיה מבוייש ואדום כאשר ננקוט באמצעים משפטיים כנגד מי שהוחטא על ידי שרים. כל זמן שאין בידינו אמצעים שיאפשרו לוודא את הענין, נהיה חסרי אונים.

אם יקשיבו לשיחות הטלפון שלי, ידעו לכל היותר כל עניני האהבה שלי, ואיני פוחד משום האזנה אחרת, אם כי אני מודה, שמזה אני חושש.

לכן, אני בעד האזנה לשיחות שרים בטלפון ובעד כל אמצעי אחר, כי בלי זה, אין שום ערך לדברים ויעקפו כל חוק בענין זה.

מזכירת הממשלה י. עוזאי:

זה אינו מתמצה בהאזנה בלבד. הם מקבלים חומר שאנו מוסרים לשרים.

שר החוץ א. אבן:

לגבי ספרים, מדובר לא רק בספרים שפורסמו. ישנו אדם שצמו בר-זוהר, המתייצב בכל השגרירות העיקריות שלנו לחקור על תולדות המלחמה ובידו המברקים הסודיים ביותר שהיו אי פעם בידי המדינה, שנכתבו ערב המלחמה. כאשר מתנגדים למסור לו חומר, הוא אומר שהנה, בידו המברק מה-2 או ה-3 או ה-5 ביוני.

לכן, ישנה בעיה של אנשים העובדים במשרדי ממשלה ואחר כך מתפטרים ונעשים עתונאים. הבעיה היא מה תחולת החוק עליהם.

השר מ. בגין:

ישנו חוק, שנתקבל לפני חצי שנה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

ישנו חוק ואין קושי בזה.

לאינפורמציה - לדעתי, אין קושי להעמיד לדין את העתונאי שיף. אין קושי להעמיד לדין את בר-זוהר. אם הוא אוסף חומר כזה, גם זו עבירה פלילית. אבל יש קושי מסויים ביחס לעיתון "הארץ" או "ידיעות אחרונות" או "מעריב". הם יאמרו: לא כתבנו. כאן ישנה התחכמות, אפשר למכור י"ש ולכתוב על הבקבוק: "מים נקיים". קשה להוכיח בפני בית משפט, אבל אפשר יהיה להוכיח, על כל פנים, שזו אינפורמציה מתוך ועדת שרים לענייני בטחון. על כל פנים, צריכה להיות על כך החלטת ממשלה.

הממשלה אינה מחליטה להעמיד אותם לדין, אלא פונה אל היועץ המשפטי ומבקשת שיבדוק אם יש מקום לזה והוא יחליט לפי שיקוליו, כי החוק נתן את השיקול לו ולא לממשלה. אם תתקבל החלטה כזאת, עשה ייעשה הדבר.

ביחס לשרים מדליפים, עוד לא קרה בעולם, שחביעה כללית תגיש תביעה נגד אדם, שאינה יודעת שמו. אם אתה מוכן להוכיח שהיה זה שר פלוני, רק אז היא תתבע אותו. אבל לתבוע אלמוני, אי אפשר.

שר הבטחון מ. דיין:

היות ובר-זוהר עבד במשרד הבטחון, לפי מיטב ידיעתי הוא לא קיבל ולא הראה חומר סודי כלשהו, ואם יש בידו חומר כזה, צריך להעמידו לדין. אם אין חוק מתאים לענין זה, אני מציע לקבל חוק כזה. בר-זוהר לא קיבל שום חומר ממשרד הבטחון ולפי דעתי, גם לא קרא חומר כזה. לא היתה לו גישה למברקים, אלא היה נספח עתונות. אם הגיע לידי חומר כזה, משרד הבטחון צריך להעמידו לדין על איסוף חומר כזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מבין, שהפעם הגיעו מים עד נפש כמעט אצל כל היושבים כאן. אנו מטפלים בנושא זה לפחות עשרים שנה ועדיין לא פתרנו את הבעיה.

אך כזה המצב עתה - ואני מבין, שעל דעת כל השולחן הזה יעשה שר המשפטים וכן היועץ המשפטי כל מה שניתן לעשות בנידון.

אני התרשמתי בזמנו מאד מהשיחה עם האיש הנמצא בתפקיד זה ואשר יעץ לי לא להתיר האזנה לשיחות טלפוניות, כי לדעתו זו ראשית של דבר, שעלול להתפתח לענין שלילי ביותר.

השר מ. בגין:

זו ראשית 1984.

ראש הממשלה ל. אשכול:

דבר שני, אני סבור שכאשר ארצה למסור אינפורמציה, אשתמש לשם כך דוקא בטלפון מביתי; אלא אז אגש ודאי לטלפון ציבורי, או אשב בבית קפה, או אספר זאת למישהו, שיעביר את האינפורמציה.

לכן, ענין ההאזנה לא פותר את הבעיה. אך במידה ותחליטו כך, אעשה זאת וגם זאת, אבל אז אגזור על עצמי אלם גם בנושאים רומנטיים.

נראה לי שאין ברירה אלא להטיל את הענין על העתונים, כי הם אסורים בפרסום דברים כאלה ולו גם יהיו "ברוגז" עלינו.

כאשר טיפלתי בענינים אלה בזמנו, ניהלתי כמה שיחות וטענתי שיותר מדי אני רואה את שיף מסתובב בפינות חשוכות במשרדים; ולמה כוונתי? אני זוכר מקרה, בו התקיימה ישיבה עד שעה די מאוחרת וכאשר יצאתי, ראיתי מתחת לשיח עומד מר שיף. הוא חיכה שם וידע על קיום הישיבה. שאלתי וטענתי לאנשים, שכך לא יכול הדבר להמשך. ישנם עתונאים, שלהם יש פריבילגיות והאחרים רוגזים וכועסים.

אני יכול לבוא בטענה אל עתון, שאין לו אנשים המתעניינים במידה מספקת בנושא זה או אחר. אך מלבד אלה ישנם גם הקשרים האישיים. על ענין בר-זוהר לא ידעתי. נאמר לי שישנו איזה אדם, בר-זוהר, העוסק בזה. לא ידעתי שהענין ידוע במשרד וכמעט לא נמסר לי על כך בזמנו. בשיחה פנים אל פנים אמרו שיגידו לי יותר בנושא, ואחר נאמר לי שהוא כותב ספר. הוא קיבל חומר בצרפת וכאן. קיבלתי את הדברים כפי שהם ומסתבר, שהוא ממשיך לכתוב.

עתה אני שומע, שברשותו מברקים וזו טכניקה נפלאה, בה הוא נוקט. הוא מציג מברקים אלה ומי שנכנס לכורי עקביש אלה, לא קל לו לצאת מהם, כי בצורה זו הוא מחזיק אותך בגרירת. הוא בא ואומר משהו שידוע לו, שנאמר עליך ואתה רוצה להתגונן וטוען שאין זה נכון, ואז הוא מוציא ממך אינפורמציה וכך מתגלגל הענין הלאה.

אני מבין, שדעת השולחן הזה, שצריך להיעשות כל דבר אפשרי כדי להפסיק דליפות אלה ואני בטוח, שזה רצון כל הממשלה.

יחד עם זאת, עלינו להניח שהדבר ייעשה בצורה הנוחה, הקלה והאינטליגנטית ביותר.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מה פירוש "האינטליגנטית והנוחה ביותר"?

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם כן, לא אמרתי דבר. הוזכר כאן ענין האזנה לשיחות טלפוניות. במידה ויוחלט כאן על כך, נקבל זאת. אך החלטה כזאת טומנת בחובה סכנה, כי זה ענין שיכול להתפשט ללא גבול.

השר מ. בגין:

פירוש הדבר האזנה לשיחות שרי הממשלה, ובזה לא

נפתור דבר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אשר לספרים, מסתבר שישנם אנשים המסתובבים

ואוספים חומר.

שר האוצר פ. ספיר:

את הספרים הם מדפיסים בצרפת. אורי דן וישעיהו בן-פורת הוציאו ספר בצרפת, ונאמר לי שלא קרה בשום מדינה, שחומר כזה ייצא בידי שני עתונאים, ושהם יוכלו לפרסם זאת במדינה אחרת, ושזה ענין מבייש מאד.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מעתה יופנו טענות אלו לשר המשפטים והיועץ

המשפטי.

שר העבודה י. אלון:

צריך להיות ברור, שאין להאזין לשיחות טלפוניות של השרים ללא החלטת הממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני התרשמתי גם כן, שענין כזה יכול ליצור מגיפה.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

נוסף על החלטה זו, אני מבקש שתתפרסם איזו הודעה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ההצעה היא שדין ישיבות הממשלה יהיה כדין ועדת שרים לענייני בטחון.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

הענין נמצא בועדה הדנה בחוקי יסוד. יש לי יסוד להניח, שעד סוף ינואר, יובא הענין לכנסת.

שר הבטחון מ. דיין:

כל הכבוד לוועדת חוקה, חוק ומשפט. מדי פעם יכול ראש הממשלה להודיע על ישיבה, שדינה כדין ועדת שרים לענייני בטחון. ועד שתחליט הועדה אחרת, אני מציע להמשיך בהסדר זה ומי שירצה להצביע נגד, יצביע נגד.

אני מציע שכל ישיבות הממשלה תהיינה כועדות שרים לענייני בטחון.

ראש הממשלה ל. אשכול:

פירוש הדבר, שימסר מכל ישיבה קומוניקט ואפשר יהיה להשתדל שיהיה רחב עד כמה שאפשר וייכלל בו כל מה שמותר ואפשרי.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

מכיוון שעל זאת צריך להחליט בממשלה, אני חושב שהצעת השר דיין הולכת רחוק, מסיבה אחת בלבד: הכל יודעים, שהממשלה מתאספת אחת לשבוע, ביום א'. פירוש הדבר, שיהיה קומוניקט מישיבת ועדת השרים לענייני בטחון אחר כל ישיבה. לכן, הצעתי והונהג, שבמועד ישיבת הממשלה מקיים ראש הממשלה שתי ישיבות: ישיבת ועדת השרים לענייני בטחון, אשר בה דנים בסעיפים א', ב', ג' וכו'. אחר כך סוגרים ישיבה זו ומכריזים על פתיחת ישיבת הממשלה. באותה ישיבה דנים על ענייני שנ"מ לדוגמא ועל נושאים אחרים.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אך הרי גם שם נמסרים הדברים על ידי אנשים המוסמכים על ידי הממשלה?

השר מ. בגין:

לדעתי, יכול שר המשפטים להסכים לפורמולה זו; הציעו כאן שראש הממשלה יודיע מדי פעם: "אני נועל ישיבה זו ופותח את ישיבת ועדת השרים לענייני בטחון", או להיפך. לדעתי, יש בנוסח זה קצת מלאכותיות. ולכן, אני

מציע לנהוג לפי הצעת שר הבטחון והממשלה יכולה להחליט ביום א', שראש הממשלה יודיע שדין הישיבה כדין ישיבת ועדת השרים לעניני בטחון. אין פירוש הדבר, שאי אפשר למסור קומוניקט רשמי ומוסכם גם מישיבה סודית.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

יש לי הצעה סידורית: ביחס לשאלה האחרונה שעורר שר הבטחון, אני מציע שעד הישיבה הבאה יביאו השר גלילי, השר דיין ואנכי הצעה קונקרטית, שתידון ביום א' הקרוב.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אבקש את ישראל גלילי, שיקבל עליו לנסח הודעה יחד עם מי שימצא לנכון.

שר החוץ א. אבן:

דיברתי אתמול ברדיו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אולי כדאי לנסח ולומר מה נאמר ברדיו, להמציא סיכום של מה שהיה ומה לא היה, מה רוצים ומה אין רוצים לומר.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אינני סומך על אחרים, אני מדבר על הקומוניקט שהיה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

על כך אני מדבר וזאת אני מיעץ.

מזכירת הממשלה י. עוזאי:

הרי איני מפרסמת בכלל שהיתה ישיבת ממשלה.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אם אי אפשר להדפיס זאת, אדפיס אני ב"הארץ" או ב"מעריב" את העמדות שלי בתוך ועדות השרים, בנוגע לענין הזה. למה לי עסק זה, שיוטבע עלי חותם כזה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

איזה אסון יש בזה?

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אם אי אפשר לתקן שום דבר, אני מודיע לממשלה, שהקשר שלי עם העתונות הוא זה ולפעמים אני מפרסם אילו דברים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם אין לך מה לעשות בימים אלה, אלא לעסוק דוקא בנושא זה, תעלה על הכתב את הדברים ותבדוק אם אתה רוצה שזה ייאמר מכאן ויכנס לפרטיכל.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

זה לא יכול להכנס כאן. אכתוב מה עמדתי בתוך

ועדת השרים לענינים אלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אם אותו הדבר יתפרסם, מדוע לחזור לזה שוב? אני יכול לומר, שכל חבר יכול לחשוב שאנו צריכים לחזור ל-4 ביוני, אבל יחד עם זאת הוא אומר את הדברים האלה כאן ולא מעוניין שיגיעו למישהו בחוץ.

השר י. גלילי:

אם שר המשפטים והשר בגין מוכנים להצטרף אלי ולעשות נסיון לפרסם איזו הודעה, בעקבות הפרסומים האחרונים - אני מוכן לנסיון כזה.

אני מציע לשר ארן, שיבין שאמנם מותר לאדם לומר כל אשר בנפשו ולבו ולהשיח דאגתו וחרדתו ולחשוב שזה הדבר החשוב ביותר שישנו עתה לעם ישראל, אך אומרים זאת בסוד חכמים ויכולים לסכם אחרת, לשנות ולתקן.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אראה מה יהיה כתוב שם ואני שומר לעצמי את הזכות לפרסם דעתי. איני יכול להלך בארץ כבוגד בעם ישראל ובעתידו.

שר הבריאות י. ברזילי:

תקרא מה כותבים היום בעתון על אבא אבן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נדמה לי, שאצדק אם אגיד, שיכול ארן, או כל שר אחר, לכתוב מאמר ולהביע עמדתו. אך אני מיעץ שלא יכתוב שם: "את זאת אמרתי בישיבת הממשלה".

שר המשטרה א. ששון:

גם לזה איני מסכים, כי הוא שר וחבר בממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אדם כותב על אחריותו. וכי מה יכול אני לעשות? איני מיעץ לכולם לכתוב דעותיהם במאמרים מדיניים-פוליטיים סבוכים כאלה, אבל אם הוא חושב שנחוץ לו הדבר לכתוב, שיכתוב.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

הכותרת תהיה: "וזו עמדתי".

מחליטים:

א. לבקש מהיועץ המשפטי לממשלה:

- (1) לבדוק את הפרסומים בכמה עתונים על דיונים שנתקיימו בוועדת השרים לענייני בטחון;
- (2) לבדוק את הספרים שפרסמו אזרחי ישראל בחו"ל, המגלים סודות בטחוניים;
- (3) לשקול אם הפרסומים האסורים - כולם או מקצתם - מהווים עבירה לפי חוק לתיקון דיני העונשין (בטחון המדינה), תשי"ז-1957;
- (4) במידה שיבוא לידי מסקנה לגבי פרסום כלשהו מהפרסומים האסורים כי הוא מהווה עבירה כאמור, להחליט אם יש להעמיד לדין את המפרסם או המפרסמים;
- (5) לפעול בהתאם להחלטה שיחליט.

ב. ליפות כוחה של ועדת שרים לנסח, על דעת הממשלה, הודעה בקשר לפרסומים בעתונים בימים האחרונים, המתייחסים לדיונים שהתקיימו בישיבות ועדת השרים לענייני בטחון.

הרכב הוועדה: השרים י. גלילי, מ. בגין, י.ש. שפירא.

להלן נוסח ההודעה:

"בימים האחרונים ראו אור בעתונים פרסומים בלתי מדויקים של דיוני ועדת השרים לענייני בטחון, על רקע ביקורו של ראש הממשלה אצל נשיא ארה"ב, לרבות הזכרת שמותיהם של שרים וייחוס דברים באורח מסולף.

פרסומים כאלה לא זו בלבד שיש בהם כדי להטעות את הציבור, אלא הם עלולים לגרום נזק לישראל במערכותיה המדיניות".

ג. להטיל על ועדת השרים הנ"ל להביא לישיבה הבאה של הממשלה הצעה בדבר מניעת פרסומים על דיוני הממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

עדיין איננו חוזרים להמשך הדיון מאתמול, כי ישנם דברים דחופים שעלינו להחליט בהם.

שר החוץ א. אבן:

אבקש להקדים את הסעיף בו אני קשור, כי עלי להקדים לפגישה עם יארינג.

ב/51. ס ק י ר ה

שר החוץ א. אבן:

יארינג בא אתמול ביוזמתו והיום אחר הצהרים הוא ממשיך לקהיר.

ביקשתי לדעת את התרשמויותיו מעמאן וקהיר. על עמאן לא אמר כמעט דבר. על קהיר הרחיב את הדיבור. הוא במצב רוח של הליכה על קו ירושלים-קהיר. הוא רוצה לפעול בתחום של יחסי ישראל-מצרים.

הוא אמר, שהתרשמויותיו שליליות לגבי נכונותה של מצרים למו"מ ישיר. דיבר כל הזמן על השפלה, אי-כבוד שבמו"מ עכשו. וכמובן שהעיקר, שהישראלים יפנו כל השטחים.

כאשר יארינג קם ללכת, הוא אמר: אשר לתביעה, שיהיה פינוי לפני שלום, עד גבול ה-4 ביוני - הרי זו ההצעה שנכשלה במועצת הבטחון, בעצרת והישראליים אינם מקבלים אותה. ואז קם ללכת. כנראה שאז משכו אותו בכנף בגדו ואמרו לו: עמדתנו שעליהם לסגת עד גבולות ה-4 ביוני, אבל נוכל להכין שהם מדברים על גבולות בטוחים ומוכרים חדשים. מה הגבולות הבטוחים והמוכרים החדשים שמציעים הישראליים?

יארינג שואל את השאלה הזאת. הוא זורק אותה בחלל העולם. הוא שואל אם נהיה מוכנים לגלות לו את דברנו. אמרתי לו, שאם הם יבואו למו"מ, ודאי שנעלה ענין הגבולות למקום מאד חשוב בסדר היום ונציע הצעתנו ונשמע הצעתם. אבל יש לי רושם, שיתכן והם חייבים לדעת מה התפיסה הכללית שלנו. ישנו היסוס עקרוני למסור לו זאת, כי אז הוא ילך ויחזור עם מפות. הם ודאי ידחו מה שנציע ואז כל שליחותו תתפוצץ. הוא השלים כאילו עם הדעה הזאת.

מאידך, אמרתי לו, כאשר שאל אותי, בעקבות שאלתם - מה זה מו"מ. אמרתי לו, שהצעת סדר היום בעצרת: בעיות משפטיות, החלפת הסכמי הפסקת האש, חוזה שלום, בעיות טריטוריאליות, קביעת גבול סופי, בעיות בטחוניות, בעיות שיט, ערובות שיש בהן ממש - קונקרטי, ולא סתם הצהרה. אלה הם הסעיפים שלנו. נשמח לשמוע מהם מה הם רוצים שיהיה הנושא.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

בעית הפליטים לא הכנסת?

שר החוץ א. אבן:

אני חושב, שזאת הם צריכים להעלות - אילו בעיות יש להם עם פליטים.

הדבר החשוב - מבנה ותוכן של חוזה שלום, קביעת גבול, בעיות בטחוניות ובעית השיט, כיצד מבטיחים זאת. כי על ידי הצהרה, אין מבטיחים זאת. הוא רשם זאת לפניו ואמר: לגופם של ענינים, אתה לא רוצה לספר לי? אמרתי, שאני מציע לו שיברר נכונותם לבוא אתנו במגע, אם מתחת לאדמה ובסודיות או לא בסודיות, ולהביא אותנו לשבת ביחד.

אז הוא התפתל בכיוון אחר. להם יש שתי בעיות: קודם כל, בסופו של דבר הוא אמר שהם רוצים בשלום - כך הוא התרשם. אחרת לא היו מקבלים אותו. אמרתי לו שיש פירוש אחר של הייכל, שמקבלים אותו כדי להוציא שנה זו בתמרונים אתנו, על מנת שיתבצרו וידברו עם ישראל בלשון של כוח. הוא אמר, שמצא אצלם רגש של השלמה והחלמה, אבל ישנו כאן ענין של כבוד והשפלה, וכל המושגים האלה פועלים אצלם.

מכאן עבר לכיוון אחר - איך משפרים את האוירה. הוא אמר: אם אין סיכוי לפתור את הבעיה פתרון חזיתי, אני חוזר לענין של שיפור האוירה. אמרתי לו שאפשר לשפר אוירה על ידי זה שלא יכתבו מה שהם כותבים, שצריך להלחם וכו'. צריכה להיות הפוגה בתעמולת השיטנה. הוא אמר, שהיה מוכן לבלום את כל תחנות הרדיו במזרח התיכון, לרבות תחנת הרדיו הישראלית, שהודיעה שהוא נוסע למוסקבה כדי לקיים שיחות עם המנהיגים הסובייטיים, בעוד הוא ישב בניקוסיה והקשיב לשידור שהודיע שהוא במוסקבה.

אך הוא העלה שני ענינים: (א) ענין השבויים. כאשר ביקשנו הצעה, כיצד לשפר את האוירה, אמר: ענין השבויים, החלפתם. לנו יש 4,500 שבויי מלחמה מצריים ולהם ישנם 16 שבויים שלנו, מהם 10 שבויי מלחמה צבאיים וששה - אסירי ציון. ביקשנו לכתוב כולם יחד.

הוא שאל בדבר ואמר, שהמצרים וגם "הצלב האדום" אינם מקבלים סמיכות זו וטוענים טענה משפטית, לדאבוני מבוססת, שבכויי מלחמה מהווים נושא נפרד ואסירים על האשמות ריגול, זה נושא אחר ואין מעורבים מין בשאינו מינו. הם מוכנים לחילופי שבויים צבאיים ממש - עשרה תמורת 4,500.

יארניג מוסיף שאם נסכים לחילופי שבויים כאלה, הוא באופן עצמאי יתמיד במאמציו להשיג שחרור הששה.

ישנו עוד קושי משפטי, שהם אינם ישראלים באזרחותם, אלא הינם אזרחי מדינות אחרות, מהם שניסו להשיג שחרורם. כאן אנו במבוי סתום. אם נעמוד על "החבילה" הזאת, העשרה שלנו יימצאו צמודים לששה ולא ידוע מה יהיה גורלם.

מגיעות אלי פניות מטעם הורי העשרה בכל יומיים, כי יש להם זכות לפי חוקי המלחמה והוסבר להם שאנו עושים מאמץ לשחרר יחד עם בניהם אנשים אחרים, שאנו מעוניינים בשחרורם. הדברים נאמרו בגילוי לב, אך יש לי הרושם, שההורים מפסיקים להיות נכונים לזה. יש להם זכויות משפטיות לדרוש ששחרור בניהם לא יהיה מותנה בדבר שאינו שייך לזה.

זו שאלה אחת, שאני מביא לועדה להכרעה, אם תוכל להסכים לחילופי שבויי מלחמה לפי ההגדרה החוקית ולהיאחזות בהתנדבותו של יארניג לעשות מאמץ גדול, באופן עצמאי, לשחרר את הששה. הוא יבוא בעניין זה בקשר עם כמה ממשלות, שהששה הינם אזרחיהן.

דבר נוסף - האניות התקועות בתעלה: הוא אמר שלא גילה במצרים להט גדול לשחרר את האניות. אבל בכל אשר הוא מתהלך, נאמר לו שמדינות אחרות הינן הנפגעות מזה. הוא חושב, ששחרור האניות יוריד נקודה אחת במתיחות הקיימת. הוא בירר את העניין וזה אינו מצדיק או מחייב אלא הפעלת טאגים, אניות משיכה בלבד, כלומר, אניות שיחזרו כלעומת שבאו. נאצר התנגד לכך ורצה שיהיו תקועים שם עד אשר תיפתח התעלה.

מאתנו מתבקשת הסתכלות של השלמה. הם יבואו עם "טאג באוטס" (סירות משיכה) וימשכו את האניות, על מנת שיפליגו דרומה, בלי שישפיע הדבר על ההסכם של הקפאה הדרית, זאת אומרת "ONE TIME OPERATIONS".

מאתנו מתבקשת הסתכלות של השלמה. שאלתי של מי יהיו ה"טאג באוטס", כי אם הן מצריות, יש כאן הפרת הסכם על הקפאה הדרית. לכן, אולי כדאי לקחת זאת מאחרים. הם טענו שקשה להביא מהעולם סירות אחרות. אחד מחברי אמר, שאולי בתימן ישנן כאלה, שאינן נושאות דגל מצרי. אבל הוא אמר, שאם גם נסכים, זה דבר חד-פעמי ואחר כך חוזר לתוקפו ההסכם שחתמנו באמצעות אוד בול על הקפאה הדרית עד בוא הסדר חדש.

אלה שני הדברים שרציתי להביא בפניכם.

לגבי הג'אנד, איני יודע וזו חזרה על הנאום. ביקשתי שינסה להביא את המצרים לדבר על הג'אנד הזה, לפני שנדבר על התוכן. לגבי שתי בעיות אלה הוא ממתין. לגבי תכניותיו האישיות אמר, שאשתו תצטרף אליו, אם ימשיך לעסוק בעניין זה.

לי נראה, שלנו יש עניין שיוסיף לרוץ ועלינו לתת לו בנזין, שיוכל להמשיך לרוץ ולא שיאמר עתה, שבגלל ניגודי השקפות, הוא מפסיק לפעול.

שר העבודה י. אלון:

השאלה היא מה המחיר שעליך לשלם בעד זה.

שר הבטחון מ. דיין:

לגופם של ענינים, לגבי תפקידו של יארינג, הרי הדו"ח האחרון שקיבלנו מאנשי "הצלב האדום" ביחס לגישת המצרים לענין השבויים, היה פסימי מאד בדבר הסיכוי לכוון זאת בשחרור אנשי משפט הריגול. הפרסום שנתנו המצרים לענין, שדרשנו זאת ושהם מסרבים, נעשה על מנת לסתום את הגולל על הצעה זו. זה הגיע לנאצר והוא אמר: בשום פנים ואופן - לא. לא איכפת לו גם שהשבויים המצריים ישבו כאן.

אני חייב לברר ולומר, שלפחות בתקופה הקרובה, באופן רגיל, איננו רואים סיכויים, לפי דיווחי "הצלב האדום", להגיע לסיכוי של שחרור ולכוון בזה את שחרור האסירים שלנו.

לשאלה השניה של הוצאת האניות התקועות בתעלה - אני בעד זה שניתן להם לצאת דרומה. אם זה כרוך בבעיות מסוימות בפקק הדרומי, יפנו אותו. בכלל, לא ענין הפקקים היא השאלה, אלא שאלת השיט ואנו כחלק ממנה. כל שלב לקראת זה צריך לקבל עידוד מאתנו. אם יוציאו 14 אניות אלה, עדיין אין זה אומר הפעלת תעלת סואץ, אלא מדובר באניות התקועות שם ואין זה קשור בבעית הפעלת התעלה, שהינה סתומה וחסל.

אמרתי כבר פעם במסגרת זו - ואיני מציע זאת עכשו כהצעה מיידית, אבל אני רוצה שחברי הועדה יזכרו: בידינו אמצעים משלנו להכניס טריז בתעלה, מין בריח שנוכל להכניסו ולהוציאו. הכנו סידור כזה, לא בצורת אנית מלט, שמטביעים אותה, כי זה נשק קצת מיושן. יש דבר פשוט יותר, שלא יאפשר שיט בתעלה, במידה ולא נוציא זאת מהצד שלנו. עם זאת, הוצאתו זה ענין לשעה אחת בלבד. יכול להיות שלב מסוים, בו נחליט שאנו רוצים להתחכם אתם ונאמר שאנו צד בענין ולא ישוטו בתעלה בלי הסכמתנו, ואז נכניס את הטריז הזה. לכן, אני בעד ההצעה הזאת.

לענין הנוהלי, בענין חילופי השבויים עוסק "הצלב האדום". הוא עושה זאת במסירות נפש. בכל המדינות שירת אותנו נאמנה. ולדעתי, נעשה משגה חמור אם ניתן את התשובה דרך יארינג. זה לא ישרת אותנו. "הצלב האדום" עוסק במשך כל השנים בכל המדינות בענין זה. הוא עסק אתנו ועשה לנו תמיד עבודה מצוינת. הוא הלך לנאצר ועשה מאמצים וחיפש אפשרויות "מתחת לאדמה" ופתאם נפנה ליארינג. פתאם דרך כוכבו של יארינג והוא רוצה פרנסה לעצמו, ויחזור אלינו עם הענין הזה. לכן אני מציע לומר לו, שזה ענין לעיסוקו של "הצלב האדום" ולא נאמר לו מה תשובתנו, כי נגדע ענף שיושבים אנו עליו וזקוקים לו מאד.

במידה רבה מתייחס הדבר גם לענין האניות בתעלה. הגענו בעזרת אוד בול להסכם דו צדדי בינינו והמצרים, וחמתנו הסכם אתם בענין זה. שאלת הוצאת האניות עלתה והעלינו מדי פעם שאלות נוספות כאלו.

שאלתי היא זו: אם רוצים אנו לומר, שהצעה זו אינה עומדת בסתירה להסכם הקודם, אלא זאת פעולה חד-פעמית, ונבטיח שתהיה חד-פעמית - מדוע לא לעשות זאת לא דרך אוד בול, כאשר אצלו ישנה דוקומנטציה ובכתב על ההסכם ההוא ואנו רוצים שההסכם ימשיך לחייב אותם, ונאמר לבול בפתחת הדברים, שהנה פנה פעם בענין האניות התקועות ונתנו לו תשובות חיוביות. נאמר אז, שאם בעלי האניות מוכנים לכך, אנו מוכנים להסדר כזה ואין בזה בסתירה ואינו מבטל ההסכם האחר, והוא ירשום זאת וזה כתוב כדת וכדין. האפשרות שנחרוג מ"הצלב האדום" והסכמי שביתת הנשק, אל יארינג, ולו גם מבחינה נוהלית, לדעתי לא תשרת אותנו.

ב/52. חילופי שבויים

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מציע לחלק את הדיון לשני דברים נפרדים, כי בענין השבויים יש לאלוף עמית מה לומר. הוא הציע הצעה משלו, כי הוא האדם הדואג לאסירים והוא בבחינת האב שלהם כאן. לכן, אני מציע שתשמעו דבריו בענין זה ואחר כך נחליט.

אני מציע לחלק את הדיון לשני נושאים נפרדים. את ענין השבויים מגלגלים אנו דרך "הצלב האדום" וענין שחרור האניות - דרך אוד בול, ואולי את ענין האסירים כדאי היה למסור לטיפולו של יארינג, כי יש לנו ענין לספק לו דלק, שיוכלו להמשיך לרוץ.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

האם יש בידינו ידיעות על מצב יהודי מצרים האסורים? היה דו"ח נורא ואיום בעתונות מאתמול, על מצבם במחנות המעצר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בעתונות דובר על סוריה.

שר החוץ א. אבן:

היה גל של שחרורים ויציאות. אנו בודקים מה הסיווג, האם זה חל על אזרחים זרים או נטולי אזרחות, או אם גם יהודי מצרים התחילו להכלל בתוך היוצאים. אבל אני נוהג לשלוח לשרים את כל הידיעות על כך ומוכן לדווח על כך לקראת הישיבה ביום א' הקרוב. אבל במצרים יש, כנראה, מהלך להפשרה הדרגתית.

שר הבריאות י. ברזילי:

בענין רבת עמון לא אמר לך כלום?

שר החוץ א. אבן:

מצאנו דרך שהכל ייקלט הפעם, בלי שהבחין שאנו קולטים זאת. אני עומד על כך, שהדברים האלה כולם יירשמו. מסתבר שחסיין היה קצת מסתורי והעלה את השאלה ושמעתי אותה גם משר החוץ של פרס: מדוע אני, חסיין, צריך להיות המתחיל ומדוע עלי להיות המתחיל בלי האור הירוק שלו. רד מצרימה ותביא את עמדתו.

יארינג התרשם שיש לחוסיין קווים אחרים. הוא רוצה כנראה לפעול דרך המעצמות. אבל יארינג רוצה עכשו לצמצם את אופקו לציר ירושלים-קהיר, ואני חושב שזה קו פעולתו.

(אלוף מאיר עמית נכנס לישיבה).

ראש הממשלה ל. אשכול:

מדובר כאן על השבויים ועל החברה שלך. קיבלתי ממך מכתב ועוד חברים קיבלו גם כן מכתבים.

המצב עתה כזה, שטיפלנו בדבר כבר לפני כמה חודשים. את עמדתך יודעים כולנו. דחינו את ההכרעה לשלושה חודשים נוספים והם הולכים ומסתיימים וההורים עושים את שלהם. בינתיים גם יארינג, בצורה זו או

[illegible]

ביקשתי שתהיה בדיון זה אתנו ותאמר דעתך.

[illegible]

[illegible]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

שר הבטחון מ. דיין:

איני מתנגד שנשלח גנרל אחד או שניים. העובדה שזו הצעת הגנרלים, שהם רוצים לנסוע למצרים - זה מתקבל על הדעת. אינני מתנגד שישלח לשם גנרל, אבל שלחנו עד השבוע שעבר שבויים מהמחנות, שהביאו את דבר השבויים למשפחות, שמחזיקים בהם משום שהמצרים מסרבים להחליף את שבויינו ואסירינו וידעה זו רוחת אצל כל הקרובים. גם עתה, שבוע-שבוע אנו שולחים שבויים למצרים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מר עמית הציע שנתחיל לשחרר את החיילים וגם זאת לא נעשה ביום אחד. הוא מציע שנשלח גנרל אחד או שניים, שיהיו מליצי יושר, אך כינתיים רשות הדיבור לחברים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אנחנו מתקרים לקצה הגבול מבחינת מתח המשפחות. אני מסכים, שנכסה עוד צד אחד מהצעות אלוף מאיר עמית וישלח גנרל, שיפעל בעצמו כדי לבצע את הדבר. ואז, נחכה עוד ששה שבועות אחרי שנשלח אותו ונראה מה יפעל. אם יתברר שגם זה אינו מועיל, לא תהיה לנו ברירה.

אני תומך בהצעה שחלק מהשבויים יתחיל להשלח על ידינו כבר עתה, אך לא בבת אחת.

שר החוץ א. אבן:

תמורת מה?

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

תמורת רצון טוב, כדי להשתחרר מעומס. אני מתכוון בדברי אלה לשבויים שאינם חשובים. יהיה זה לחץ על נאצר ואת החשובים ביותר לא נשחרר ועל ידי כך לא נקלקל שום סיכוי בקשר לחליפין אלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שר המשפטים סבור, שבאי סדר זה יש לו הצעה לסדר.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

הסדר מחייב, ששר הבטחון יגיד לנו מה הנימוק שלו, בניגוד למשלוח הזיבורית החוצה.

שר הבטחון מ. דיין:

הן שחררנו כבר רבים מהם. כל הפצועים נשלחו למצרים וגם אחרים. אינני בעד שיטה זו, שנשלח אותם בצורה חד-צדדית, שנשלח אלף מהם ולא נקבל אף ישראלי בחזרה. ההורים אמרו לנו מה הם חושבים על כך ולא אצטט כאן מדבריהם.

לא לכולם ישנה הפילוסופיה של מאיר עמית, שזה יהיה רע בשביל המצרים, שאלף מהשבויים יוחזרו. ההורים שלנו, יש להם פילוסופיה, שכאשר שולחים מצרים למצרים, צריך להחזיר את היהודים הנה. ברגע שיוחזר שבוי אחד משלנו, יבואו תשעה הורים אחרים ויאמרו: ומה יהיה עכשו? לכן, אני חושש לעשות חילופים חד-צדדיים.

אם הכוונה לשלוח גנרל אחד - שישלח גנרל אחד. אבל אינני בעד חילופים חד-צדדיים. אני חושש להביא טייס אחד ולהורים האחרים לומר, שהיה זה מין ספורט ושעליהם להמשיך ולחכות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני בעד משלוח הגנרל האחד ואני מקבל הצעתו של מאיר עמית, שנתחיל לשלוח חלק מהשבויים. אינני מתנגד גם לכך, שנקבל טייס או שניים בחזרה ובעד אלף שבויים אחרים, נקבל שוב אחד או שניים משלנו בחזרה. לא פחות קל להסביר זאת מאשר את עצם הענין, כיצד אנו יושבים כאן. וזאת, אחרי שהסברתי ועמדתי בכל תוקף על כך, שזו תכנית הממשלה, כי סוף סוף מתהלכים ההורים במצב רוח מאד מדוכא. הם אומרים שהבנים מבינים זאת, אבל גם הם מקבלים מהם מכתבים, בהם הם כותבים על נושא זה ואת אלה לא קראתי.

אשר להצעת מאיר עמית, שנשלח גנרל אחד או שניים, אין לי התנגדות לכך. אפשר לנסות זאת ואולי יצליח מי מהם לשנות משהו בעמדת נאצר.

אינני מקבל את הטענה, שלאחר המעשה - לא נעשה כל אשר צריך היה להיעשות. גם אני חי את הענין הזה כבר כמה שנים ויש לנו ענין כאן עם אדם שכזה הוא. אך בכל זאת, יש כאן הבדל ואלה הן שתי קטיגוריות שונות. מדובר

כאן, מצד אחד, על שבויי מלחמה ומצד שני, על האחרים, שנאסרו לא בתקופת מלחמה, אלא היו אזרחים שנאסרו בגלל ריגול ומעשי חבלה. זה ענין אחר ואם גם נחכה זמן רב, חלק מהם יגיע בכלל למועד שחרורו. אך הצרה כאן שישנו ביניהם אחד, שתקופת מאסרו היא לעשרים שנה או שלשים שנה והשאלה היא עד היכן אנו יכולים לחכות.

יש לי בענין זה כוונה, אם כי יתכן שאינה נכונה. אני מקבל את דברי משה דיין, שאין טעם להוציא מענין זה את "הצלב האדום". אך הייתי רוצה שהדבר ייעשה גם עם יארינג.

שר הבטחון מ. דיין:

הטייסים שנפלו לאחרונה היו בטיפול "הצלב האדום". אנשי "הצלב האדום" נסעו, בניגוד לכל פרוצדורה ועלו לאניה יוונית שהיתה במקום הנפילה וחקרו את הקפיטן. לנו הם אמרו, שעלו לאניה ולא גילו בה דבר.

לא נכון לומר, שהם ניגשים לענין בקלות. הם הודיעו לג'ניבה על חששותיהם ובידיהם אמצעים עצומים לפעול בשטח זה. לכן, אני אומר לזכותם, שאיני יכול לומר שאינם מטפלים בענין טוב.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני בעד זה, אבל היתי רוצה שיארינג יהיה גם הוא בענין. אני רוצה לתת לו איזו אפשרות, שיוכל לבוא, לצאת ולהוכיח שהוא עושה משהו. "הצלב האדום" רגילים בעולם, בעוד שהוא שליח מיוחד של או-טאנט. אני מסוגל להניח, שאחרי שיסתיים כל ענין החלפת השבויים, כולל כל הגנרלים, בכל זאת יוכל אחר כך לבוא ולומר לי: ראה, אני אטפל בזה. לו ישנה בכל זאת אפשרות רבה יותר להפגש בענינים מדיניים כאלה עם הממשל הצבאי שם. הוא יכול לומר להם: הבה נעשה את המחווה הזו מצד ישראל - וחשוב לי גם שהדבר יתפרסם בעולם, בדיוק כמו ענין האניות.

ענין האניות אינו חשוב לנו, אך מדינות אחרות מעונינות באניותיהן והנה, יהיה זה מחווה של ישראל; יאמר שישראל החזירה שבויים וראו כיצד מתנהג נאצר.

יארינג אמר לי: עשו איזה מחווה שהוא. אמרתי לו, שישנם 12 איש שלנו בידיהם בעוד שישנם כמה אלפים שלהם בידינו, והענין בכל זאת אינו זז.

הייתי ממליץ מאד בענין זה, והשלמתי בלבי עם הענין ושום טענות לא תועלנה כאן, שאם אחרי החזרת כל הגנרלים וכל הצבא שנחזיר, נאצר יאמר שאינו מחזיר את האסירים, שנסיים את הפרשה. יתכן שזו אכזריות, אך השלמתי עם כך. נשאלת השאלה כיצד מודדים אכזריות, אך אין זה חמור יותר מאשר החזקת 10-12 איש ללא גבול. למעשה, הם יושבים כבר כשבי שבעה חודשים.

אילו בא אלי מישו ואמר לי: דרושים לי שבועיים ימים נוספים לפתרון הבעיה, היה הענין עומד אחרת. במידה ונתחיל לשלח בכל שבוע 500 שבויים או אלף מהם, הרי ידוע לנו שעדיין אין המצרים מקבלים אותם מהר כל כך. יארינג יודע זאת גם הוא. יתכן שנבקש להכניס לתמונה גם את או-טאנט וניתן יהיה לנצל כל מה שאפשר בצורה זו, על ידי יארינג, שמא יצליח להזיז את הענין.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

לפני כמה חודשים אמרתי, שמבחינה מוסרית, מותר לנו להחזיק זמן מוגבל או בלתי מוגבל את השבויים שלנו שם. השאלה היא זו: האם לאור הדו"ח ששמענו משר הבטחון לאחרונה, שהוא די פסימי לגבי הכוונות של נאצר והאפשרות לחידוש המערכה, האם החזרת השבויים - יכול להיות לה איזה ערך מבחינת ההכנות למערכה זו? אם יש ערך צבאי לשבויים אלה, אולי לא כדאי בכלל להחזירם? אך אם שיקול זה אינו קיים, אני חושב שבגלל 6-7 קצינים הנמצאים שם ושמבחינה משפטית או מבחינת האמנה הבינלאומית, אין זה קשור לענין שבויי המלחמה שלנו, הרי לא נותרה לנו הברירה אלא להשלים עם המצב.

אך מצטער אני, שבניתיים יצא הענין החוצה ועתה ייראה הדבר ככניעה מצדנו.

לענין ההצעה לשגר אחד הגנרלים שינסה להזיז את הענין מקפאוננו, אני מסכים שנעשה נסיון נוסף אחד, ואולי אפשר יהיה להציל ששה אנשים אלה.

שר העבודה י. אלון:

הורים ובני משפחה ישנם גם לאסירים האחרים ולא רק לשבויי המלחמה האחרונה, אך בהבדל אחד: הם יושבים שם שנים לא מעטות ואלה יושבים מספר חודשים בלבד.

נכון שמבחינת החוק היבש, קשה להגדיר את האסירים הקודמים כשבויי מלחמה לכל דבר. לכן, אני חושב שצדק מאיר שחיפש צורות שונות של טיפול בענין לאו דוקא בדרג של חילופים. אנו אחראים באותה מידה על שבויים אלה, כמו על אסירים קודמים; אנו - כממשלה המקיימת רציפות של ממשל בישראל. אלה ואלה יצאו לפי פקודת הרשות המוסמכת.

לכן, אני מציע שננסה את האמצעים או חלק מהאמצעים שהציע מאיר עמית ונדחה את ההחלטה הסופית לאחר נסיונות נוספים, לעוד שלשה חודשים, לדוגמא. זו חובתנו גם כלפי אלה היושבים וגם כלפי אלה העתידים להשלח ושהיו רוצים להיות בטוחים שדואגים להם.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני בעד זה שיארינג יטפל בדבר זה בעצה אחת עם "הצלב האדום".

אני בעד זה שישעו שני גנרלים למצרים, כי קרוב לוודאי שאחד מהם ייאסר.

בדרך כלל, הממשלה יכולה לקבל החלטה פנימית על תאריך מסויים. עד תאריך כזה, נעמוד בעמדה זו שלנו. אחר כך, יהיה מה שיהיה. זו ההזדמנות האחרונה לנו לעשות משהו בענין זה.

עם זאת, אני מתנגד שנתחיל לשלוח להם מספרים גדולים של שבויים בחזרה למצרים, כי הפסיכולוגיה כאן כזאת, שאם החילות לשלוח, ודאי תמשיך עד אשר תשלח את כולם. זו הפסיכולוגיה הערבית, על כל פנים.

אני מציע, שכרגע יטפל יארינג בעצה אחת עם "הצלב האדום" בענין זה ויחד עם זאת, נשלח שני גנרלים למצרים. נוסף על כך, העמדה בה אנו נוקטים עתה, נחזיק בה עוד חודשיים ימים. במשך אותה תקופה נראה מה ניתן לעשות הלאה.

השר י. ספיר:

אם נלך לפי ההגיון, הרי צודקים אלה האומרים, שאין טעם לשחרר חלק מהשבויים. אבל אם מדובר באמצעים לשחרור אסירי ציון, הרי אחת מהשתיים: אם המחשבה היא שאנו מחזיקים בשבויים כאמצעי לחץ, הרי במידה ושולחים אנו חלק מהם בחזרה, משחררים אנו מהלחץ. אם אנו סבורים, שעל ידי שחרור כולם יחד יוצר לחץ, הרי על ידי שחרור חלקי, לא נוצר כל לחץ. במידה ואנו מתחילים לשחררם, יתקבל הרושם שמשלמים אנו עם המצב הקיים.

לכן, נראה לי שנשארת הצעה אחת, שיש בה סיכוי כלשהו - לשלוח שני גנרלים שינסו לפעול משם. אם הדבר ייעשה, וייעשה על ידי "הצלב האדום" בעצה אחת עם יארינג, יתכן שזה יכול להשפיע. גנרלים אלה ידברו בשם הקצינים הנמצאים כאן בשבי. יתכן שזה יביא לשינוי בעמדה במצרים. במידה ולא יחול כל שינוי, נשארת הצעה אחת המתקבל על הדעת, שכל הנסיונות ייעשו תוך קביעת תאריך, אך אל נתחיל לשחרר אותם לפני כן.

השר מ. בגין:

לתשומת לב ראש הממשלה וחברי הועדה: המצרים מסרו בינתיים הודעה פומבית על בעיה זו והעמידו אותנו במצב נחות. אנו יכולים להחזיר את השבויים, אלא אנו מתעקשים לשחרר מרגלים וכך אנו מונעים את החילופים הללו.

לדעתי, שתיקתנו מול קומוניקט מצרי כזה אינה טובה. היא נותנת לנו אפשרות של הודעה נגדית רצינית מאוד, שבה ייאמר בין השאר, שמדינת ישראל מוכנה תמורת עשרה שבויי מלחמה וששה אסירים היושבים בבית סוהר למעלה מ-14 שנה, להחזיר חמשת אלפים שבויים מצריים, ביניהם קצינים בכירים - והמצרים מונעים זאת.

אנו לא השיבנו על הודעת המצרים ואני מציע להשיב בנוסח זה. יש להוסיף כאן משפט, שבמדינות תרבותיות מקובל להחליף אנשים ולו גם נידונו על עבירות חמורות ביותר.

שר החוץ א. אבן:

אך הנוהג הוא להעמיד עבירות מול עבירות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מין במינו.

השר מ. בגין:

אבל כאן התמורה של אלפים כנגד 16 איש יכולה להתקבל בעולם בהבנה, שהנה ישנה כאן התעקשות ברברית, כאשר הם מתעקשים להחזיק במאסר ששה אנשים היושבים כבר 14 שנה בבית הסוהר.

אני מסכים שנשלח להם גנרל, שיבהיר את הסוגיה הזאת שם. משלוח שבויים עם הגנרל - אין זה נראה לי מעשי, כי זה אינו מעלה ואינו מוריד, כי הממשלה המצרית אינה רואה בעיה בכך, שהם יושבים כאן. העיקר כאן הינו השליח בעל הדרגה הגבוהה, שאתו נדבר כאן והוא יעביר את העמדה שלנו אליהם ויסביר אותה, לאור התעקשותם בענין ששת האסירים.

הצעה שלישית - נעשה נסיון נוסף של השפעה, דוקא על ידי קוב-דה-מירויל. יתכן שאני גורם לרגע תמיהה בין החברים, אך נראה לי שאפשר להיעזר מכיוון זה. לצרפת יש עתה פלירט בלתי משוער עם המצרים. קוב-דה-מירויל יודע, שאנו רואים בו את הפרו-ערביסט הגדול ביותר. יתכן שדוקא בשטח ההומאני הזה ירצה לעשות משהו. יתכן שדוקא פנייתו לשר החוץ המצרי בענין זה

תהיה לה השפעה, כי זה ענין אנושי.

לכן, הצעתי היא שתנתן הוראה לוולטר איתן לדבר על נושא זה עם קוב-דה-מירווייל ויתכן שמצד זה תבוא ההצלה.

שר הבריאות י. ברזילי:

הערה אחת לי - וחבל שאיני יכול להשמיעה באזני מאיר עמית. שמעתי שאמר כאן ובאזני ההורים, שברגע שאנו מחזירים את השבויים, הרי הפלינו בין דם לדם. לא הייתי רוצה שישתמש בזה כלפי ההורים ואחרים ולא בישיבה זו.

האמת היא, שאנו עומדים כאן בפני דילמה איומה, אך קיים ענין הזמן, שעלול להגמר. אם נצליח - נצליח; ואם לאו - לאו.

לגבי הצעות קונקרטיות, אני רוצה לומר, שאני תומך בנסיון נוסף אחד של משלוח הגנרלים למצרים, אך הזמן צריך להיות כאן מוגבל. איני סבור שבאותו הזמן צריך לשלוח גם קבוצות שבויים למצרים. אם נגביל נסיון זה בזמן ונעשה אותו רק לגבי דרג גבוה מבחינת הדרגה הצבאית, זה עלול להצליח. אם לא יצליח הדבר, הרי אני אומר למפרע, שההחלטה הפנימית צריכה להיות, שהחילופים ייעשו לגבי השבויים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני רואה שרוב החברים כאן בדעה, שלאור נסיון זה או אחר, יצטרכו לקבל את העמדה המצרית. אני סבור, שבויכוח בינינו ובין המצרים בענין זה, הצדק עם המצרים ולא אתנו, עם כל הכאב שבדבר. האסירים אינם שבויים ואיננו יכולים להצביע על תקדים כלשהו, כאשר החליפו שבויים כנגד מרגלים.

שר העבודה י. אלון:

אנו מוכנים להחזיר להם גם מרגלים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אין לנו מרגלים.

שר העבודה י. אלון:

משהו יש לנו.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

לא ידוע לי על כך. על כל פנים, מוכרחים לעשות את הנסיון הזה.

אני מתנגד לדעת השר בגין, שנפרסם קומוניקט, שכעבור כמה זמן נבטלו במעשינו. כי זה גרוע בעיני יותר מאשר לא לפרסם בכלל.

לכן, אני אומר שוב, שצריך לעשות את הנסיון הזה. נכון מה שאמר מאיר עמית, שגונב למצרים, שאנו מתנדנדים בענין זה לשני הכיוונים. אין פלא בכך, כי אתה מדבר על כך עם ההורים והמשפחות ואומר להם: חכו עוד שלושה חודשים - וכך נודע הדבר לכל אחד. השבויים מקבלים מכתבים וודאי כותבים להם על כך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ההורים פנו אל יארינג.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

לדעתי, עשתה הממשלה מאמץ מכסימלי, לא על חשבונה, אלא על חשבון השבויים שלנו ואין בזה שום אפלייה בין דם לדם. ממשלה הפועלת ושולחת מרגלים ואנשי ביון צריכה לדעת, שישנו סיכון כזה. כמו כן יודעים האנשים, שישנו סיכון בהליכה לחזית. ישנו גם סיכון בטיסת צילום וישנו סיכון נוסף כזה או אחר וכאלה הם החיים ואיננו יכולים לשנות זאת.

אשר ל"צלב האדום" ולעיסוקו של יארינג - אני בעד זה שבקשר עם יארינג לא ייעשה דבר שבאיזה אופן שהוא יתפרש כפגיעה ב"צלב האדום". את יארינג אני רואה כאדם העובר אצלנו וכעבור כמה זמן נשכח את שמו. עם "הצלב האדום" אנו נמצאים בקשר לעניינים אלה בתמידות ועדיין צפויה לנו אתם עבודה למשך שנים רבות. אנו חייבים לשמור מאד על ה"גוד וויל" שלהם.

גם ביחס לאניות, חושבני שדובר על נקודה זו. אוד בול הביא לנו, לדעתי, דבר שלא היה לנו קודם לכן. אם יש לנו הסכם כלשהו עם מצרים, אחרי המלחמה האחרונה, ביחס לסואץ, הרי זו יצירת כפיו של אוד בול. ובדברים כגון דא - אין לזלזל.

אם זוכר מישחו את ההיסטוריה, הרי אנו עצמנו לא היינו חזקים כל כך ביחס לסואץ ועמדתנו הנוקשה באה לנו לא מעט הודות לתרומתו של אוד בול.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נחליט בענין זה. עלינו לקבוע עמדתנו בשנים שלשה דברים.

(א) אנו מסכימים לשחרר גנרל אחד או שניים, שילכו להיות מליצי היושר שלהם כלפי המצרים. היתה דעה, שנקציב לעצמנו תקופה של חודש ימים וננסה לבדוק אם הדבר פועל או לאו. כמובן, שאי אפשר לומר להם, שאם לא תצליח שליחותם, יחזרו הנה, כפי שנאמר בסיפור העורב והיונה בתיבת נוח, כאשר לא חזרה היונה בפעם השניה. נראה לי, שבענין זה אין התנגדות בין חברי הממשלה.

שר המשטרה א. ששון:

דומני שדובר על חודשיים ימים.

השר מ. בגין:

בעוד חודש ימים, נעמיד את הענין שוב להחלטה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

תצטרכו לענות להורים, במידה ואנו שולחים שני גנרלים למצרים - אם נחכה חודש או שלושה חודשים לדעת תוצאות השליחות. אני מציע שכל אחד מאתנו יראה עצמו יושב עם האמהות ובהתאם לכך יחליט.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

ייאמר להוריהם על המצב, אך לא על הגנרלים.

שר המשטרה א. ששון:

אין לנו קשר ישיר עם גנרלים אלה. לכן, צריך להקציב לעניין זה זמן ממושך יותר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נחליט על חודש, שניים או שלושה חודשים. אני בעד חודש אחד. השר ארן בעד שני חודשים והשר אלון גם הוא בעד שני חודשים. נצביע.

בעד חודשיים ימים - 7 קולות.
בעד חודש אחד - 5 קולות.

אם כן, אני מבין שמחליטים אנו על מועד של חודשיים ימים.

אבקש את חברי הממשלה לחשוב פעם נוספת ואני מקבל את המחשבה, שאיננו צריכים לעשות דבר בלי "הצלב האדום", אך באיזה אופן שהוא הייתי קושר את יארינג עם "הצלב האדום" בנושא זה, כי מחר הוא יראה את נאצר, בעוד ש"הצלב האדום" התייחס כבר בנושא זה.

שר הבטחון מ. דיין:

יתכן שתהיה בזה תועלת, כאשר יהיה ליארינג מה להביא לנאצר. אך "הצלב האדום" ייפגע באופן יסודי מגישה כזאת, כי בסופו של דבר, זה לחם חוקם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

גם כאשר ייעשה דבר בידיעתם?

שר הבטחון מ. דיין:

יבואו להודיע להם שיארינג עומד לדבר עם נאצר בעניין זה.

בקשר לששת האסירים, אפשר לבקש את יארינג שיטפל בעניין. אך שהוא יבקר אצל נאצר ויהיה המבשר על שחרור השבויים, לזאת אני מתנגד. אני מתנגד שיהיה הוא האיש המקל על האוירה והמודיע על הישגים אלה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נאמר ל"צלב האדום" וליארינג שהודענו ל"צלב האדום" שאנו מוכנים להתחיל במשלוח חמש מאות שבויים למצרים. אולי כדאי יחד עם זאת לומר להם, שעם שחרור חמש מאות השבויים, ישחררו לנו טייס אחד. זאת מוכן הייתי לקבל על עצמי להסביר להורים.

מי בעד זה ששולחים אנו את שני הגנרלים בלבד ולהורים נאמר, שישנו עדיין סיכוי ושעליהם לחכות חודשיים נוספים?

שר המשטרה א. ששון:

בתחילה אמרתי שאם יארינג ידבר תוך תיאום עם "הצלב האדום" - נוחא. עכשו אתה מעמיד להצבעה עניין שחרור חמש מאות שבויים מצריים כנגד שחרור שבוי אחד שלנו.

שר הבטחון מ. דיין:

אם לא משחררים אסירים, אין מה לומר ליארינג.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנו נאמר ל"צלב האדום", שאנו מוכנים להתחיל במשלוח חמש מאות השבויים הראשונים ושישגרו לנו איש אחד שלנו. יחד עם אלה, נשלח שני גנרלים, או גנרל אחד.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני בעד משלוח גנרל אחד בלבד. כי באם לא ירצה נאצר בכך, לא ישחרר את אסירי ציון. כאשר מדובר במשלוח גנרל אחד משלהם, הכוונה לאדם שינסה לחשפיע שם בעניין זה.

אני רוצה שליארינג יהיה משהו ביד. היות ואין זה הוגן כלפי "הצלב האדום", אנו אומרים להם שעד עתה עשו מאמצים ואולי כדאי עתה לנסות להיות הראשונים ולשלוח להם חמש מאות איש ושהם ישלחו לנו איש אחד שלנו, ובעניין זה נכניס לתמונה גם את יארינג.

השר י. ספיר:

ביחס לחמש מאות הראשונים, אל נשגרם תמורת בחור אחד שלנו, אלא ללא תמורה וכמחווה בלבד. אנשי "הצלב האדום" יאמרו להם, שזה נעשה בתורת מחווה מצדנו ואולי ישפיע הדבר לטובה בקשר לעניין האסירים. יתכן שבצורה זו כדאי לעשות את הדבר ויהיה בתורת מחווה בלבד, ללא תמורה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני נוטה לכך, אבל אני מחשיב דבר אחד, שיארינג יהיה גם הוא בתוך התמונה, ולא משום שהוא האיש שיפתור לנו את השאלות, אלא כדי שיוכל לומר: דיברתי עם ישראל והם, יחד עם "הצלב האדום", סידרו והזיזו משהו בעניין זה, בתורת מחווה. יכולים אנו לכוון עשיית המחווה הזו לקראת החגים שלהם.

השר מ. בגין:

נסתפק בשני הגנרלים. באם נשלח חמש מאות שבויים ותמורתם נקבל שבוי אחד או שניים שלנו, ישאלו אז שאלה: אם רוצים אתם להחליף שבויים, מדוע לא לעשות זאת בבת אחת?

לכן, נסתפק הפעם בשני הגנרלים הללו, כי כל שאר חמש מאות השבויים לא יוסיפו לנו כאן דבר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני רוצה לתת, דרך "הצלב האדום", משהו שיהיה בידיו של יארינג.

נצביע אם לשלוח גנרל אחד או שניים. בעד ההצעה לשלוח גנרל אחד או שניים ולהסתפק בזה - 4 קולות.

מי בעד שחרור קבוצה של חמש מאות שבויים, ללא תמורה? רוב קולות.

מי שיוטל עליו להסביר את הדבר להורים, יאמר שישנו רעיון, שיתכן ויעזור להזיז את הענין. לכן, הענין יימשך עוד חודשיים ימים ונדע כיצד השפיע המחווה הזוה.

שר המשטרה א. ששון:

אני מבין, שמוסרים על כך ל"צלב האדום".

ראש הממשלה ל. אשכול:

ודאי. אחר כך ייאמר הדבר ליארינג.

שר החוץ א. אבן:

לגבי פניה לקוב-דה-מירווייל - אם איני טועה, פנינו פעם לדה-גול ואם אמנם עשינו זאת, צריך לשקול מחדש אם לפנות פעם שלישית. אם לא היתה פניה כזאת, אני מציע לפנות אליו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יהיה זה קצת משונה, שאנו מחכים בענין זה לחסדיו

של קוב-דה-מירווייל.

שר החוץ א. אבן:

לגבי יהודי מצרים, פעלו הצרפתים והעניקו להם

דרכונים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מבין, שתתייעץ עם איתן בענין זה.

מחליטים:

בהמשך להחלטת ועדת השרים מיום כ"ו באלול תשכ"ז

(1.10.67):

(א) לשחרר גנרל אחד או שניים מתוך השבויים המצרים, כדי שינסו לשכנע את שלטונות מצרים להיענות לתביעת ישראל לכלול את אסירי ציון במסגרת חילופי השבויים בין ישראל למצרים.

(ב) (ב-7 קולות) לחזור ולדון בענין חילופי השבויים כעבור חודשיים.

(5 קולות בעד ההצעה כי יחזרו לדון בנושא כעבור חודש).

(ג) (ב-7 קולות) לשחרר קבוצה של כ-500 שבויים מצריים כמחווה של רצון טוב, מבלי להתנות זאת בשחרור שבויים ישראלים.

(ד) ביצוע החלטות א' ו-ג' דלעיל ייעשה באמצעות "הצלב האדום". שר החוץ יביא החלטות אלה לידיעת מר ג. יארינג.

(ה) שר החוץ יבדוק אפשרות פניה לשר החוץ הצרפתי, למען ישפיע על שלטונות מצרים לשחרר את אסירי ציון, במסגרת חילופי השבויים.

ב/53. פינוי האניות התקועות בתעלת סואץ

ראש הממשלה ל. אשכול:

בנוגע לאניות, הכוונה שתפונינה בכיוון דרום ואם דרושים לכך טאגים - שיסחבו את האניות - נתיר זאת.

שר הבטחון מ. דיין:

זה יהיה במסגרת הסכם הדדי על אופן הפינוי. לעצם הפינוי אנו מסכימים, אך זה צריך להיות הסכם חתום. לנו אין טאגים ולכן, יהיו אלה טאגים מצריים.

הלואי והיית מסכים שעם סירת המשמר שלנו נגיע לפורט איברהים.

המצב בתעלה, מבחינה טכנית, כל כך מסובך ולא ידוע לנו, שלא נוכל לפתור כל תביעה של פינוי והעברה שם. הם יודעים זאת ויש להם הכלים המתאימים לכך. איני מדבר עתה על הכלים, אלא על עצם הפינוי, על הפרוצדורה, כיצד יפנו ומה יעשו ומה תהיה ההשגחה - על כל אלה יהיה הסכם בכתב, דרך אוד בול, בינינו והמצרים. נאמר שם שאנו מסכימים ושעתה, הבה נדבר על ה"איך" ונעשה על כך הסכם בינינו.

שר החוץ א. אבן:

אצטט את הקטע בו דנו עם יארינג על האניות ואקרא זאת בלשון האנגלית, כפי שנאמרו הדברים:

MR. EBAN: ABOUT THESE SHIPS THAT ARE STRANDED IN THE CANAL, SUPPOSING WE AGREE NOT TO INTERFERE BUT THEY WOULD BE ALLOWED TO GO BACK, SOUTHWARD?

MR. JARRING: THAT WOULD BE TO THE SOUTH. THERE IS NO QUESTION OF THAT. BUT MY GUESS IS THAT THEY WOULD SAY THAT IT IS NECESSARY WITH SOME TUGBOATS TO GET THEM OUT. THEY WOULD SAY THAT THERE HAS TO BE SOMEBODY ON THE OTHER SIDE TO LOOK AFTER THAT THEY DO NOT FURTHER DAMAGE THE CANAL DURING THEIR PASSAGE, ESPECIALLY NOW WHEN IT HASN'T...

MR. RAPHAEL: SAFETY MEASURES. THAT WOULD BE A ONE-TIME OPERATION.

MR. JARRING: IT WOULD BE TO LET THESE SHIPS OUT. IT WOULDN'T CHANGE, I WOULD SAY, THE SITUATION IN THE CANAL ITSELF, BECAUSE IT WOULD REMAIN CLOSED AS BEFORE, OF COURSE.

פירוש הדבר, שלגבי הביצוע, צריך לפנות אל אוד בול.

שר הבטחון מ. דיין:

הם יציעו הצעה, אבל הפינוי יהיה לפי פרוצדורה מוסכמת בינינו.

מ ת ק ב ל

מ ח ל י ט י מ :

להסכים לפינויין של האניות הזרות, אשר נתקעו בתעלת סואץ בעזרת ספינות גרר, בתנאי שעל אופן הפינוי ייעשה הסכם בכתב בין ישראל ומצרים, באמצעות הגנרל א. בול ובתנאי שלאחר פינוי האניות, יחזור לתוקפו הסכם אי-השיט בתעלה.

ב/54. שדה התעופה אופיר

שר הבטחון מ. דיין:

נמצא כאן סגן מפקד חיל האוויר והוא יציג את העניין בפניכם. שמו בני פלד, הוא אלוף-משנה והוא יציג זאת בפניכם. הוא יסביר מה ולמה רוצים להקים שדה התעופה אופיר שם ועלי להעיר, ששדה זה נמצא במסגרת התקציב שלנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני יודע, ששר האוצר מתאונן ורק היום אמר לי, שמה שכתבת בכתב, זה הכל נכון, אבל יחד עם זאת טוענים, שחסרים לנו עוד 400 מיליון לירות לסיים שנה זו. על כל פנים, 5 מיליון לירות עדיין אינם "סוף העולם".

(נכנס לישיבה אל"מ ב. פלד).

אל"מ ב. פלד:

תוך הסתכלות כללית על שטח זה אנו רואים, שבאיזור זה אין לנו אף שדה תעופה אחד רציני. הבעיה של מסלול נחיתה, שהספיק למטוסי תובלה ומלבד פעולות לוגיסטיות של אספקה, לא יכולנו לעשות בו הרבה.

מאז המלחמה קרו כמה דברים. חלק גדול מהצי המצרי

נמצא כלוא באיזור הזה.

השר י. גלילי:

מה פירוש "כלוא"?

אל"מ ב. פלד:

הוא יכול אמנם לברוח, אך התעלה סתומה ואינו יכול לעבור צפונה. הוא יכול לצאת דרך כף התקוה הטובה, אך הוא מהווה כוח באיזור.

שדות התעופה הישנים של המצרים: ראס-באנס וגרדקה ועוד שדה אחד לפחות, הינם בקצה טווח מטוסינו מהבסיסים הקיימים. גם הפעילות להגנת השיט שלנו באיזור אינה מבוצעת בקלות על ידי מטוסים, שבסיסיהם בתוך המדינה.

לאחרונה נוספה הבעיה של מיצרי באב-אל-מנדב. כתוצאה מזה נוסף עוד דבר: באיזור זה, גם בגלל בעיה לוגיסטית מסוימת, חשוב מאד שיהיה לנו כאן שדה, שיוכל להנחית מטוסים גדולים יותר מ"נורד" - מטוסי "סטרטוקרוזר" ו"בואינג" וכל מטוס תובלה גדול אחר.

נוסף על כך, גם לתקיפת השדות במצרים אנו זקוקים לשדה ליציאה וחזרה, בגלל טווחים, שיחסית הינם גדולים יותר ושאלנו רוצים לעבור מהם, באם יהיה הקונפליקט הבא ותהיינה חדירות שאינן ישירות, אלא עקיפות. וכן

אנו רוצים בשדה זה כשדה אופרטיבי למקרה חירום וכן - לפריסה.

אשר לבעיה של באב אל-מנדב, אין לנו אף מטוס אחד, שיכול לעבור שם. ה"סקייהוק" יכול לפעול שם רק אם נצא משדה אופיר. פירוש הדבר, ללא תדלוק נוסף, לא יוכל להגיע לשם. הוא יוכל לעשות את כל הדרך הלך וחזור, כי המרחק הוא 1,050 מייל ימי ברדיוס, כלומר, הלך וחזור זו דרך של 2,100 מייל ימי, 3,800 ק"מ, הלך וחזור. הרדיוס כאן הוא 1,900 ק"מ.

ה"סקייהוק" עם תותחים בלבד, ללא תדלוק באויר, בטיסה חסכונית בלבד, יוכל לפעול משדה אופיר. עם תדלוק באויר, דבר שהינו מסוכן למטוס הזה, יוכל להגיע בגובה נמוך ולדבר זה ישנה חשיבות רבה.

הנוכחות שלנו באיזור חשובה לנו ואיננו מסוגלים לבצע מבסיסים הנמצאים בתוך המדינה. גם הבסיסים באיזור ביר-גפפה ואל-עריש הינם, אפקטיבית, אותם טווחים ולכן חשובה לנו תוספת זו.

אלה הדברים שאני יכול לומר בקשר לבסיס אופיר.

ועתה אפרט. ללא תדלוק באויר אפשר להגיע עם תותחים בלבד. אני הייתי מכנה פעולה כזאת, "פעולה שמטרתה להראות את הדגל בלבד", כי נזק רב אי אפשר לגרום בתותחים. עם תדלוק באויר, אפשר לשאת במטוסים אלה פצצה של 250 ק"ג ושתי כוורות עם רקטות.

שר הבטחון מ. דיין:

מסור, בבקשה, על מחירים ומתי יהיה השדה מוכן.

אל"מ ב. פלד:

מדוע בחרנו את המיקום דוקא בתוך המיצר, מול האי טירן, בסביבות ראס-נצרני? על המפה רואים אתם את צורת המסלול. יהיה זה מסלול באורך של 250 מטרים, מצופה אספלט ומצוייד במינימום של שרותים, מצבורים לדלק וחיתום. מחירו הצפוי - 4 מיליון לירות ועם פיתוחו של השדה, יגיע המחיר ל-5 מיליון לירות. מועד סיום הקמתו - בחודשים מאי-יולי 1968. אני רוצה להיות אופטימי ולקוות שיהיה מוכן בחודש מאי, לקראת יום העצמאות.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

האם יש צורך בתוספת של הגנה מוגברת על שדה זה?

אל"מ ב. פלד:

הגנה בפני אפשרות חדירה? כיום יושבים שם כוחות של צה"ל וקיום השדה רק יעזור להם. לתגבר את השדה יהיה קל יותר עם נוכחות חיל האויר שם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם אין להם כלים כבדים שם לצורך בנין השדה?

אל"מ ב. פלד:

חיל הים, באמצעות הנחתות שלו, עוזר להוריד את הכלים. לא רציתי להזכיר זאת, כי אין זה קשור בבנין השדה עצמו. מאחר ונוכל להציב שם את ההתרעה המכ"מית שלנו, כאשר יהיה השדה קיים, ביתר קלות, יחסית, יתן לנו הדבר שטח גילוי שאינו בידינו כיום.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

מה המרחק של שדה זה מהבסיס המצרי הקרוב ביותר?

אל"מ ב. פלד:

בסיס גרדקה הוא הקרוב ביותר והמרחק הוא 70 מייל

ימי.

אין ספק, שהוא מהווה איום ברור ונוכחות ברורה באיזור. היום הוא מאיים אפילו על שארם-א-שייך, שהינו בקצה גבול הטווח של בסיסינו, פרט למטוס ה"ווטור".

ראש הממשלה ל. אשכול:

לא הבנתי את השאלה והתשובה גם יחד. מה המרחק

מהשדה המצרי הקרוב ביותר?

אל"מ ב. פלד:

מרחק הטיסה הוא 8 דקות, לעומת 30-40 דקות מחצור.

השר י. ספיר:

מה הכוח של חיל האויר שצריך להחזיק שם וכיצד ישחלב כאשר יצטרך לפעול, לגבי הצפון?

אל"מ ב. פלד:

איננו מתכננים הורדת כוח קבוע לאופיר. יהיה מוצב שם כוח קטן של מאה איש, לשם החזקת השדה בלבד.

השר י. ספיר:

אני מתכוון למטוסים.

אל"מ ב. פלד:

כן, בהחלט.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

לגבי מאמץ כזה של מטוס, שצריך לטוס מרחק של 3,800 ק"מ, האם המטען שלו מצדיק אז את המאמץ? האם מרחק זה מקובל בפרופורציה למה שהוא יכול להעביר בפעם אחת?

אל"מ ב. פלד:

זה ההפרש בין להיות ולא להיות שם. ללא תדלוק באויר, אפשר להעביר כוח רב יותר ולדעתי, המאמץ כדאי בהחלט.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

כמה מטוסים יכולים להיות בתוך מסלול זה?

אל"מ ב. פלד:

זה תלוי במקומות הפיזור שנבנה להם. אנו בונים

לעשרה מטוסים עתה.

שר הבטחון מ. דיין:

יש לנו שני סוגי מטרות, בגללן אנו רוצים לבנות את שדה אופיר במקום שיועד לו. וזאת, מלבד עצם העובדה של הקמת שדה תעופה בשארם-א-שייך, הקובע נוכחות שם לבסיס צבאי רציני הרבה יותר מכפי שהינו היום. אך זו המשמעות הפוליטית.

מלבדה ישנם שני סוגי מטרות: (א) מטרות צבאיות במצרים. המצרים העבירו שדות תעופה שלהם דרומה וגם כאשר דיברו על פעולות תגמול בקשר לספינות, אמרנו שאיננו יכולים להגיע לשם. כאשר יהיה לנו שדה זה, על מטרות אלה במצרים, חיל האויר שלנו יוכל לפעול נגדם במלוא האמצעים שברשותנו.

(ב) שאלת המעבר - באב-אל-מנדב, שם האי פרים, היא שאלה מסובכת מבחינת אילו מטרות נתקוף שם. מטרות התקיפה שלנו לא יהיו באי פרים ומעבר האניות גדול מדי מכדי שיוכלו הערבים להפריע לשיט על ידי התותחים מהאי. לכן, הפעולה מכוונת יותר נגד אניות, כי יש להם שם שלש נוסאות מוקשים, שבהן צריך יהיה לפגוע. אפשר לומר שבשדה זה, בו יוצבו מטוסים, תהיה לנו אפשרות להגיע למטרות אלה, לפגוע באניות באופן יעיל ולשתק כל כלי שיפריע לשיט ישראלי שם.

אם מדובר על המקובל, הרי כאשר נוסעים מטוסים להפציץ את החבל ההוא, זה עניין אחר. אבל לגבי ספינות אלה, יוכלו המטוסים לעשות את הדבר ולהשיג את המטרה.

עצם היכולת שלהם להכנס ולהתערב בקרב, זה דבר חשוב. אם יטביעו בפגיעה ראשונה את האניה, זה פחות קובע. במידה ולא נהיה נוכחים בשדה הזה, איננו יכולים להחדיר שום כלי מלחמתי אוירי ולהתערב בקרב על ספינה המעכבת כלי שיט שלנו. עם היות השדה שלנו שם, יכולים אנו להתערב ולסייע בקרב.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

זה שדה תעופה להתישבות ולא לנוכחות.

שר הבטחון מ. דיין:

יהיה בו כוח כמו בכיר-גפגפה היום: לא אופרטיבי מלא, אלא מסלול עם הכוח המוצב בו.

אל"מ ב. פלד:

מה מחזיקים היום בכיר-גפגפה? רביעיה של מטוסי קרב בעמדת כוננות, שהם קשורים ביחידת פטרול, הנותנים את התגובה המהירה ביותר שאנו יכולים לתת למה שקורה באיזור סיני והתעלה.

כאן יהיה הדבר דומה. אם נרצה להוכיח נוכחות הגנתית והתערבות מלאה, נחליט להחזיק כאן כוח דומה: 4 מטוסים, לצורך בסיס קידמי להגנה במהירות, פלוס אמצעים מינימליים לגילוי וזיהוי.

כיום שלש מקשות אלה (נושאות מוקשים), יכולות להפוך לשש-שבע בעתיד והן חופשיות לנוע כאן באיזור. אם יתברר שהצי המצרי יורד לעזור לתימנים לסתום את המיצרים, לא נוכל למנוע אותו מכך. כיום אין לנו כושר התערבות לגבי כלי השיט הפועלים שם.

השר י. ספיר:

האם ישנם ברשותם אמצעים שונים לסגירת המעבר של המיצר על ידי מוקשים בלבד?

שר הבטחון מ. דיין:

אל"מ פלד אינו בקי בזה. בסעיף 9 בסדר היום רשום דיון בנושא כאב-אל-מנדב וכאשר יוצג הענין בפני הממשלה, נציג ונסביר את הענין ותנתנה תשובות לכל השאלות. עתה מדובר בסעיף הדין בשדה התעופה אופיר. במידה ויהיה ברשותנו "פנטום", נגיע לשם עם הרבה יותר חימוש מכפי שיכול לשאת ה"סקייהוק".

ראש הממשלה ל. אשכול:

בלי תדלוק באויר?

אל"מ ב. פלד:

בתצורה אחת, גם בלי תדלוק.

ראש הממשלה ל. אשכול:

תודה רבה לך, אל"מ פלד.

(אל"מ ב. פלד עוזב את הישיבה).

שר העבודה י. אלון:

האם זה אישור אופרטיבי הטעון בדיקה עם האוצר?

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה כבר בסדר. אני מבין שחברי הממשלה מסכימים

לזה.

מחליטים:

לאשר את הקמת שדה התעופה באופיר.

ב/55. מתן רשות לערביי הגדה המערבית ועזה לצאת לעבודה בארצות אחרות

ראש הממשלה ל. אשכול:

הכוונה לאפשר להם לצאת על מנת שיוכלו גם לחזור.

שר הבטחון מ. דיין:

הכוונה להתיר לכל מי שירצה, שיצא לכל מקום שירצה לעבוד בו ותהיה לו זכות לחזור.

עד עתה אמרנו, שרק מי שאינו מתכוון לחזור ויוצא על מנת שלא לחזור, אנו מתירים יציאתו. האפשרות לחזור ניתנת רק לאנשים בודדים.

הגל הראשון של יוצאים מצמצם והולך לקבוצה מסוימת של אנשים. אנו סבורים שישנם ערבים רבים בגדה, שבזמנו עבדו בחוץ וישנו פוטנציאל כזה בעזה, שאם יותר להם לעבוד בחוץ ולא ייאמר להם שלא יוכלו לחזור, אלא יובטח להם שיוכלו לחזור, הרי הם יצאו לעבודה ובחלקם יחזרו וחלקם לא יחזרו. עד עתה לא יכלו תושבי עזה לעבוד בחוץ. ערבי כזה אינו יכול להחליט להגר לכוויית כל זמן שאין לו מקום עבודה שם.

על ידי מתן האפשרות לערבים אלה לחפש ולמצוא להם עבודה בארצות חוץ, גדל הסיכוי שירצו להגר אחר כך לאותן ארצות. נוכל לקבוע שערבי כזה לא יוכל לחזור לפני עבור שלושה חודשים מאז צאתו את עזה או הגדה.

במצב הנוכחי בארץ, חשוב לנו שחלק ניכר מה"שבאב", שכיום יש ביניהם אלפי מחוסרי עבודה בכפרים ושהינם מועמדים פוטנציאליים לכניסה לפת"ח, שתנתן להם האפשרות לעזוב את הארץ. על ידי כך יעזבו בני הגיל הזה את הארץ, לא יסתובבו בחוצות הכפרים והעיירות כמטרה למגייסי מתנדבים לפת"ח.

שר העבודה י. אלון:

אני מציע שינתן להם לנסוע לעבוד לא רק בארצות ערביות, אלא בעולם הגדול ובאותם תנאים.

דבר שני - לבדוק ולא להחליט היום, עם היועץ לענייני ערבים, מדוע אי אפשר להרחיב זאת על ערביי ישראל הותיקה. יתכן שגם ביניהם ישנם המוכנים לכך; והמדובר גם בארצות אויב, שיצאו אליהן ערבים מנצרת או טייבה.

שר הבטחון מ. דיין:

אני מוכן לכך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אומר לך מדוע לא. אני סבור, שמקומות עבודה אלה מוגבלים בכל מקום ומקום. אנו מעוניינים לרוקן תחילה את עזה. לכן, ניתן תחילה לערביי עזה שיצאו.

שר העבודה י. אלון:

היה לגמרי לא רע לדלל גם את הגליל מערבים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אבל כאשר יכול הערבי היוצא לחזור, הענין שונה.

השר מ. בגין:

הערה - אם הם יצאו ויחזרו, צריך לקבוע מראש הוראה שתהיה בקורת חמורה מאד של שרותי הבטחון על היוצאים, כי איננו יכולים לדעת עם מי יבואו בדברים תוך כדי תקופת שהותם שם.

שר המשטרה א. ששון:

איני מחייב הצעת שר העבודה. אני בדעה, שאין צורך לערכב את הישראלים עם ערביי הגדה ועזה.

דבר נוסף - אני חושב שהכוונה כאן שיסעו לחפש עבודה. נניח שישנן משפחות, ולא מן הנמנע שמכל משפחה יסע אחד או שניים, כדי לחפש עבודה, ואחר כך יעבירו את כל המשפחה לשם. מכל הענין הזה עלולים אנו להרוויח על ידי המעטת מספר הערבים בשטחים הללו.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

אני תומך בדברי שר המשטרה.

השר י. ספיר:

האם ברור לנו עם איזו תעודה יצא הערבי מכאן?

שר המשפטים י. ש. שפירא:

זו כבר בעיה טכנית גרידא.

מ ח ל י ט י מ :

להרשות לערביי הגדה המערבית ורצועת עזה לצאת לעבודה בארצות השכנות ואחרות, תוך שמירת זכותם לחזור לבתיהם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נדמה לי, שאפשר לעבור עתה לדון בסעיף האחרון

העומד בפנינו היום.

שר המשטרה א. ששון:

הזמנתי לסעיף זה את המפקח הכללי של המשטרה. אך אני מציע המשך הדיון ביום הראשון, בהרכב מלא של הממשלה, כועדת שרים לעניני בטחון, כך שלא תהיינה טענות מצד השרים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מתחיל לחשוב, שאולי לא כדאי בכלל להצביע על

שום דבר.

השר מ. בגין:

לדעתי, צריך לקחת בחשבון קיום ישיבה שניה אחר

הצהרים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מתקיים אז טכס החלפת הרמטכ"לים. שר הבטחון ואני

הולכים אתם, לאחר זאת, אל הנשיא.

מזכירת הממשלה י. עוזאי:

המשך הישיבה יתקיים ביום ב' בבוקר.

ב/56. בטחון פנים

(המפכ"ל קופל נכנס לישיבה).

שר המשטרה א. ששון:

בעקבות ההחלטה קיימנו דיון עם המפקח הכללי של המשטרה על כל הבעיה והסברתי לו גם את הדברים שהושמעו כאן.

המפקח הכללי ירצה כאן על הסיכומים והאמצעים שצריך לנקוט בהם, לדעתנו, כדי להתגבר על הבעיות.

מפכ"ל המשטרה פ. קופל:

כבוד ראש הממשלה, כבוד השרים. אני מבין, שזמני קצר ואעבור בקצרה על העניינים שברצוני לנגוע בהם כאן.

אני מוכרח לפתוח בכמה מקובלות, שהיו נהוגות לפני ואחרי המלחמה.

לפי הוראה והנחיות שר המשטרה, סקירה זו מתייחסת לבעיות בטחון הפנים בשטח הריבוני של מדינת ישראל, לרבות ירושלים השלמה. אין היא דנה בשטחים המוחזקים.

תחומי האחריות

לפני מלחמת ששת הימים נשאו צה"ל, משטרת ישראל ושכ"כ באחריות לקיום בטחון הפנים במדינה, לפי חלוקת נושאים ומרחבים מוגדרת. חלוקה זו היתה מותאמת לשני מצבי בטחון וכתואה מכך, חלו בה שינויים בכל אחד מהם. מצבי בטחון אלה הוגדרו על ידי צה"ל כדלהלן:

א. תקופת רגיעה;

ב. תקופה של התדרדרות המצב הבטחוני (ניצן - פריד). מצב זה נבע בעיקר מפעילותם של כוחות לוחמה זעירה עוינים בשטח המדינה.

בתקופת רגיעה נקבעו תחומי האחריות כדלהלן:

א. צה"ל אחראי למשימות הבאות:

- (1) אבטחת גבולות המדינה בים בפני הסתננות;
- (2) אבטחת גבולות המדינה בפני הסתננות במרחב פיקוד הדרום וקיום הבטחון השוטף במרחב זה;
- (3) אבטחת מתקנים ומפעלים חיוניים למאמץ המלחמתי של המדינה, אף אם השמירה בהם מבוצעת על ידי כוח מיוחד או כוח שכיר של המפעלים;
- (4) שמירת בסיסיו ומתקניו.

ב. משטרת ישראל אחראית למשימות הבאות:

- (1) קיום הסדר בציבור ובטחונם של בני אדם ורכוש, כמוגדר בסעיף 4 של פקודת המשטרה;
- (2) אבטחת גבולות המדינה בפני הסתננות במרחבי פיקוד הצפון והמרכז וקיום הבטחון השוטף במרחבים אלה וכן שמירת המוביל הארצי ו-2 מכונים בטחוניים. משימות אלה בוצעו על ידי משמר הגבול.
- (3) סיוע לשב"כ בשמירת מעונותיהם של נשיא המדינה וראש הממשלה וכן בשמירת משרדי הממשלה בקריה בירושלים.

בתקופה של התדרדרות המצב הבטחוני, נקבעו תחומי

האחריות כדלהלן:

א. צה"ל אחראי למשימות הבאות:

- (1) המשימות שבאחריותו בתקופת רגיעה;
- (2) אבטחת גבולות המדינה בפני הסתננות במרחבי פיקוד הצפון והמרכז וקיום הבטחון השוטף בהם, כאשר כוחות מג"ב העוסקים בתקופת רגיעה בתפקידים אלה, עוברים תחת פיקוד צה"ל.
- (3) אבטחת הרכבות;
- (4) אבטחת עובדים באיזור הגבול;
- (5) אבטחת התנועה בדרכים בטחוניות.

ב. משטרת ישראל אחראית למשימות הבאות:

- (1) המשימות שבאחריותה בתקופת רגיעה, למעט אבטחת הגבולות וקיום הבטחון השוטף;

(2) פיקוח מוגבר במקומות ציבוריים ובישובי מיעוטים.

אחרי מלחמת ששת הימים לא שוננו תחומי האחריות בנושא בטחון הפנים, למרות שחלקים ניכרים של גבולות המדינה נחשפו כתוצאה מהעברת עיקר הכוח של משמר הגבול לשטחים המוחזקים בגדה המערבית וכאשר אבטחת קווי שביתת הנשק מוטלת על צה"ל.

הגורמים המשפיעים על בטחון הפנים

מספר גורמים משפיעים על פעילותה של משטרת ישראל בנושא בטחון הפנים לאחר מלחמת ששת הימים. ניתן לסווג גורמים אלה בשלושה מישורים עיקריים המפורטים להלן:

א. היקף תפקידיה היעודיים של משטרת ישראל גדל בנושאים מסוימים ובמיוחד בשטח עבריינות הנוער, תאונות הדרכים ועבירות רכוש וזאת, נוסף לריבוי התפקידים בנושא בטחון הפנים. לעומת זאת, קטנה עוצמתה של המשטרה בכוח אדם ובאמצעים אופרטיביים לאור הסיבות הבאות:

(1) הופרשו כוח אדם בעל איכות גבוהה ואמצעים רבים להקמת שלש הנפות החדשות בשטחים המוחזקים ולהפעלתן;

(2) עיקר הכוח של משמר הגבול פועל מחוץ לגבולות המדינה וכתוצאה מכך, לא ניתן להשתמש בו כעתודה לתגבור כוחות המשטרה, דבר שהיה נהוג לפני מלחמת ששת הימים.

ב. המדיניות הנהוגה לגבי בני המיעוטים, תושבי ישראל ולגבי תושבי השטחים המוחזקים, המתירה להם חופש תנועה כמעט בלתי מוגבל בין השטחים ובין שטח המדינה ובתוכם. מדיניות זו מקשה על הפעלת פיקוח יעיל על חלק זה של אוכלוסיה ומה גם שמרבית נושאי התפקידים המקצועיים בתחום זה, הן במשטרה והן בשב"כ, הועברו לשירות בשטחים המוחזקים.

ג. הגידול המתמיד בפעילות של ארגוני הפח"ע. ארגונים אלה פועלים אמנם, בשלב זה, בעיקר מבסיסים שמעבר לקווי שביתת הנשק, אך מוצאים מחסה ונבלעים בקרב בני עמם בשטחים המוחזקים. הנסיון שנרכש עד עתה אמנם טרם מצביע על הצלחתם להתבסס בשטח הריבוני של המדינה, אך יש להביא בחשבון גם אפשרות כזו.

הגורמים המפורטים לעיל מגדילים את אפשרויות החבלה והפגיעה מצד ארגוני הפח"ע בריכוזי אוכלוסיה ובאובייקטים שלטוניים, בטחוניים וכלכליים ברחבי המדינה וניתן להניח, כי אפשרויות אלה הן למעשה בלתי מוגבלות.

הפעילות הקיימת

ככלל, פועלת משטרת ישראל כיום במסגרת תפקידי בטחון הפנים במתכונת המוטלת עליה בתקופת רגיעה, תוך פיקוח מוגבר על מקומות ריכוז ציבוריים ומרכזי בידור. עקב המחסור בכוח אדם במשטרה, הסכים צה"ל לסייע לה על ידי הקצאת כ-1,000 אנשי הג"א, לביצוע הפיקוח המוגבר הנזכר לעיל. הסדר זה הופעל ביום 29.10.67 ויישאר בתוקפו, לפי שעה, עד יום 31.3.68. כן תוגברה במידה מצומצמת השמירה בקרית הממשלה בירושלים, בנמל התעופה לוד ובמכון ויצמן על ידי הקצאת נוספים.

ס י כ ו ם

לאור האמור לעיל ומתוך הנחה סבירה, כי לא ניתן מבחינה מעשית ופיזית כאחת לאבטח את כל האובייקטים העלולים לשמש מטרה לפגיעה, נראה הצורך לסווג אותם האובייקטים שהפגיעה בהם עלולה:

א. לגרום לקרבנות אדם;

ב. להביא נזק בקנה מידה בינלאומי ליוקרתה של המדינה;

ג. לחבל במאמץ הבטחוני והכלכלי;

ד. לשבש את מהלך החיים התקין של האוכלוסיה.

יש לסווג אובייקטים אלה לפי עדיפויות ולקבוע מספרם, על מנת לאפשר הערכה של האמצעים הדרושים לאבטחתם ולאחר מכן להחליט על סולם העדיפות, בהתחשב באמצעים שהמדינה מסוגלת להקצות למטרה זו.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

במידה ויידרש, אמציא לועדה שתעסוק בנושא זה טבלאות מפורטות של האובייקטים, בהתאם לעדיפויות.

יש לציין כי ניתן בחלק מהמקומות, בהם נמצאים האובייקטים, להתקין אמצעי הגנה פיזיים לשם אבטחתם. התקנות כאלה עשויות לחסוך חלק של כוח האדם הדרוש לתפקידי האבטחה. מאידך, יש להביא בחשבון שהתקנות מסוג זה במרכזי אוכלוסיה, עלולות להשפיע על רמת המוראל של הציבור ואף ליצור מידה מסוימת של בהלה. נוסף לכך, הן תחייבנה את הזרמת והכוונת הציבור דרך מעברים מפוקחים, הסדר שיגרום להכבדה על הקהל והמוסדות כאחד. אם אחת ממטרות הפח"ע היא שיבוש החיים הסדירים במדינה, הרי על ידי התקנות וסידורים פיזיים כאלה, תושג מטרה זו ללא פעילות בכלל.

לגבי שמירה על האובייקטים, קיימות שלש אפשרויות:

- א. שמירה על כל האובייקטים כל הזמן;
- ב. שמירה חלקית על כל האובייקטים;
- ג. שמירה על האובייקטים החיוניים בלבד, חלקה קבועה וחלקה לפי הנסיבות.

היות ולא נראית לנו האפשרות להטיל את חובת האבטחה והשמירה על בעלי המפעלים או המוסדות שבאחריותם נמצאים האובייקטים, הרי שהפתרון היחיד הוא, שגוף ממלכתי יהיה חייב לשאת במעמסה זו.

נראות שתי דרכים, אשר תאפשרנה להטיל את התפקיד על גוף ממלכתי:

א. לגייס כוח אדם מיוחד למטרה זו;

ב. להחזיר את משמר הגבול לבסיסיו הקודמים ולהטיל חלק מתפקידי האבטחה והשמירה על מג"ב וזאת, בנוסף על פעולות סיור בתחומי המדינה ועל הקו הירוק הקודם.

אע"פ כמה הערות לחומר שהקראתי בפניכם. כאשר מדובר על גבולות המדינה, אני מתייחס לגבולות שלפני מלחמת ששת הימים. בדרך כלל, עובדים אנשי צה"ל, משטרת ישראל ומשמר הגבול תוך תיאום מלא בכל עניני הבטחון ובמידה וישנה חפיפה בין נושאים אלה, היא חיובית.

ישנם ניצנים ועובדות המלמדות, שהערבים הישראליים המקומיים שיתפו פעולה עם אנשי פת"ח, אם על ידי עזרה ישירה או על ידי נסיון ליצור מגעים אתם, כדי להתבסס בשטח של מדינת ישראל. יש בידינו כמה דוגמאות כאלה.

הפעילות בשומרון היתה בשיתוף פעולה עם ערבי אחד. ידועה לנו העובדה של הנערים בנצרת, ששיתפו פעולה עם אלה שחיבלו בבית החרושת ואחד מהם היה פעיל ממש והוביל את החבלנים.

הוא הדין לגבי ערבי מעין מאהל, שעזב את כפרו, עבר לסוריה וחזר וכתוצאה מתפיסתו, נאסרו עוד חמשה ערבים באותו הכפר.

מהכפר סכנין נעצר סטודנט אחד, שעבר לסוריה לאימונים ונתפס בדרכו בחזרה ארצה.

היה מקרה עם ארבעה ערבים מהכפר טירה, שנעצרו בעזה, כאשר באו לקנות שם נשק.

בידינו עובדות על קשרים כאלה או אחרים, אבל לא התבצרות ממש ופעילות בתוך שטח מדינת ישראל.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

יו"ר איגוד הסטודנטים הלבנוניים הוא פלשתינאי והיכן התחיל לפעול?

מפכ"ל המשטרה פ. קופל:

הוא נתפס בירושלים. הוא הגיע הנה כתייר.

שר הבטחון מ. דיין:

כל מה שנקרא בפינו "פת"ח", הם כולם פלשתינאים עד האחרון שבהם, כולל הרמטכ"ל הירדני.

מפכ"ל המשטרה פ. קופל:

התייחסתי בדברי לישראלים פלשתינאים, שזה מקרוב עזבו את מדינת ישראל ועברו לשם, לאחר מלחמת ששת הימים. מהם ישנם כאלה, שהתאמנו גם באלג'יריה, אך כולם פלשתינאים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

שאלה לי אליך. בזמן מלחמת ששת הימים, ובדרך כלל אומרים אנו, שערכי ישראל שהינם בתחום המדינה, היו די בסדר. לדעתי, חשוב לומר לנו אם היו ניצנים של הכנה למקרה שישראל לא תנצח במלחמה, בקרב ערכי ישראל.

מפכ"ל המשטרה פ. קופל:

הוכחות למעשה לא היו, אך אני מניח שהיו להם מחשבות כאלה.

לגבי האובייקטים הטעונים שמירה, אנו מציינים בסך הכל 1,440 מקומות המחייבים שמירה. לשם ביצוע הדבר, דרושים לנו 10,000 איש ובמספר זה אני נוקט בלי שנבדק יסודית, אלא כהערכה בלבד.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כלומר, במקום 6,000 או 7,000 איש שהיו עד עתה במשטרה, אתה רוצה תוספת של 3,000 איש?

מפכ"ל המשטרה פ. קופל:

מדובר על תוספת של 10,000 איש. לחלק מהמקומות המחייבים שמירה ניתן לנצל אמצעים הגנתיים פיזיים, למטרת אבטחתם. לכן, מקומות כאלה עשויים לחסוך לנו חלק מכוח האדם הדרוש לשמירה זו. אך מאידך, יש להביא בחשבון שהתקנות מסוג זה עלולות להשפיע על המוראל של הציבור וליצור מידה מסוימת של בהלה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

כמה שוטרים ישנם עכשו במשטרה?

מפכ"ל המשטרה פ. קופל:

לא דיברתי על תוספת שוטרים, אלא על הצורך באנשים לשמירה על אותם אובייקטים שעליהם דיברתי. לא ציינתי אם אנשים אלה צריכים להיות שוטרים, שומרים או אחרים.

כיום, כוח המשטרה כולל 10,000 איש, כולל משמר הגבול.

אוסף ואומר - היות ולא נראה לי שקיימת אפשרות להטיל את השמירה על המוסדות שבידיהם האובייקטים שהזכרתי, הפתרון הנראה לי הוא, שגוף ממלכתי (ואולי המשטרה), חייב יהיה לשאת במעמסה זו. לצורך זה יהיה הכרח לגייס כוח אדם נוסף למטרה זו (וקשיי הגיוס כאן אינם מבוטלים).

אפשרות נוספת היא, שבאם יוחלט לעשות זאת, יהיה צורך להתזיר את משמר הגבול לבסיסיו הקודמים, על הקו הירוק, להטיל חלק מתפקידי אבטחה ושמירה עליו, נוסף לפעולות סיוור בתחומי המדינה ופיטרול לילה על הקו הירוק, משני צדי הקו הירוק, הכל לפי הצורך.

עתה ישנם עוד אלף השומרים בישובים, מלבד האלפיים

העוסקים בשמירה.

השר י. ספיר:

מה אתה מציע באופן מעשי?

מפכ"ל המשטרה פ. קופל:

השאלה היא לאיזו מידת "בטחון" הכוונה להגיע. אם הכוונה לשמור על כל זה בבת אחת ובאותו הזמן במשך 24 שעות, זו מעמסה עצומה. לדעתי, לא דרוש הדבר ויתכן שצריך לקבוע מה חיוני ביותר לנו ומה פחות חיוני ולפי זה לקבוע דרגת השמירה.

יתכן שצריך להגביר או לשים שמירה במקום שאינה קיימת ולראות כיצד יתפתחו העניינים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מציע לא להכנס לפרטים ושר המשטרה עם המפקח הכללי יציעו לנו הצעות. תנפו שניכם את העניין ותחוסו על ממון ישראל ועל נפש ישראל ותציעו הצעות, לפי דרגת חשיבותם של הדברים.

מפכ"ל המשטרה פ. קופל:

הדברים כתובים כאן וצריך לבחון אותם לפי סדר

העדיפויות.

שר המשטרה א. ששון:

אני מציע שאת אשר הביא בפנינו המפקח הכללי, נמציא לכל אחד מחברי הועדה לעיון. אחר כך נקבע ישיבה לדיון בהצעות המוכנות, שתוגשנה על ידי הועדה.

מזכירת הממשלה י. עוזאי:

האם אתה מוכן להפיץ חומר כזה, שיהיה מפורז?

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה לא יתפור.

שר העבודה י. אלון:

האם לא כדאי היה לבחור בוועדת משנה, שתהיה מורכבת משר המשטרה, שר הבטחון ועוד שר אחד, שיעבדו הצעה? אני מציע לזה את השר גלילי.

מזכירת הממשלה י. עוזאי:

במשך השבועיים הקרובים אין פנאי לכנס ועדות

שרים.

שר המשטרה א. ששון:

ראש הממשלה עומד לפני נסיעה ולכן, אני מציע, באם ניתן הדבר, לקבוע ועדה בת ארבעה חברים, שתהיה מורכבת מהשרים: בגין, אלון, ששון ושר הפנים.

שר העבודה י. אלון:

שר המשפטים חשוב כאן יותר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

י. ספיר. לשר ספיר יש קצת תחושה בענינים אלה. הרי שמרנו פעם יחד בסביבות פתח-תקוה.

אם כן, אנו מסכימים על ועדה בת ארבעה-חמשה חברים, שיהיו בה: שר המשטרה, שר הבטחון, שר המשפטים והשר יוסף ספיר.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני חושב, שזה מובן מאליו שאיני רוצה בועדה זו. איני מבין מה פירוש לאבטח מבנה המשטרה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כוונתו לומר שישמור על אובייקטים אלה ואלה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אם כן, אני רוצה להיות בועדה זו כדי להבטיח שישמרו על בתי המשפט וכו'.

שר העבודה י. אלון:

לכן הצעתי אותך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שר המשטרה יהיה אחראי לועדה זו.

מ ח ל י ט י מ :

להטיל על ועדת שרים לדון בהצעות אשר הועלו על ידי המפקח הכללי של המשטרה ולהביא המלצותיה בפני ועדת השרים לעניני בטחון.

הרכב הועדה: שר המשטרה - יו"ר, שר הבטחון, שר המשפטים והשר י. ספיר.

ראש הממשלה ל. אשכול:

ברצוני למכור כאן אידיאה, שלפי שעה לא הצלחתי להעבירה. המצב שתואר כאן מביא אותי למחשבה מסוימת וכאשר נדבר על עליה וקליטתה, נדון בזה.

ישנה הסוכנות היהודית וישנו הקונגרס היהודי ואיני רוצה לפגוע בהם. אך עלינו למצוא דרך כלשהי, שתיתן לנו אפשרות לגייס נוער בגיל מסוים לתפקידים חצי-צבאיים בארץ, ושזה ייעשה בעקיפין.

שר העבודה י. אלון:

אין בזה בעיה. העניין הזה מתעכב עד אשר תתקיים

הישיבה בעניין זה אצלך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בעניין זה צריך להשקיע לא פחות מאשר במשלוח אלופים וגנרלים לעולם הגדול בעניין המגבית. אותם אלופים וגנרלים צריכים לנסוע ולדבר אל הנוער ולהעדיף זאת על פני הדיבורים על הכסף. נדמה לי, שצריך להכניס את הנושא הזה, כאשר דנים בעידוד העליה ארצה. זה אתגר מושך לפחות כמו ייבוש הביצות בזמנו, על כל הקשיים הכרוכים בכך, כפי שהיה הדבר בעבר.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

הבעיה היא כיצד יראו זאת בארצות אחרות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נמצא דרך מתאימה לכך. זה צריך להיות לא במסגרת צבאית, אלא כצופים לבית יעקב או ישראל, או משהו דומה.

= = = = =

ראש הממשלה ל. אשכול:

עניין נוסף שרציתי להעלות - יתכן ואביא בפניכם עניין חיסול מחנה פליטים אחד בגדה. נראה לי, שאפשר לעשות זאת בקלות, במעט מאד כסף והכוונה לאותו מחנה, שעל פי הסטטיסטיקה ישנם בו 120 אלף נפש ו-60 אלף מהם אינם גרים במחנה עצמו, אלא משוכנים בבתים. נשארו במחנה 58 אלף וכולם עובדים. יתכן שבסכום קטן של כסף ניתן לחסל את המחנה הזה, במידה ונציע להם שישלמו בעבודה תמורת הבתים שנספק להם, בכניה עצמית שלהם ולאן דוקא ב"סלאמס". המדובר על מחנה בסביבות יריחו, וזו תהיה תשובה לתביעות וטענות המושמעות נגדנו, מדוע איננו עושים דבר לראווה בנושא זה, או אפילו לא לראווה. ובינינו לבין עצמנו, איני יודע מה הגבול כאן בין עשייה לראווה ועשייה שלא לראווה.

במידה ונצליח בעשיית הדבר, הרי חיסלנו מחנה פליטים בסביבות יריחו. מכינים לי חומר על העניין הזה ויתכן שיוכל לצאת לפועל.

ה י ש י ב ה נ ע ל ה